

Industriemonitor

Jaargang 7 – mei 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002–2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1991/'92–2002/'03	= boekjaar enz. 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.
Prijs: € 94,80 per jaar (11 nummers)
Losse nummers € 12,80
Kengetal: K-2
ISSN 1384 – 6965
CBS-productnummer: 0516003050

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Industrie totaal

Nederland en de industrie 5

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 9
Textiel-, kleding- en lederindustrie 13
Papier- en grafische industrie 17
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 21
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 25
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 29

Gepubliceerde artikelen

32

Gepubliceerde producttabellen

33

Informatieservice

34

Alfabetische begrippenlijst

35

Andere CBS-publicaties

38

Nederland en de industrie

Na het aflopen van de oorlog in Irak in de tweede helft van april reageerden de beurzen opgelucht en daalde de prijs van de aardolie. De omzet van de industrie is in februari 2003 bijna 5 procent hoger dan een jaar eerder. De jaar-op-jaardaling van de industriële productie vlak in februari af, maar het is nog te vroeg om van een omslag te spreken. Het vertrouwen van de ondernemers in de industrie is in april licht verbeterd. Zij verwachten dat in de maanden april tot en met juni de productie zal toenemen.

Economisch beeld

Het vertrouwen van ondernemers en consumenten, zoals dat in de eerste weken van april is gemeten, laat niet veel verandering zien. Het consumentenvertrouwen blijft onveranderd laag; het producentenvertrouwen is iets minder negatief. De tweede raming van de economische groei in het vierde kwartaal van 2002 is 0,2 procentpunt lager uitgekomen dan de eerste raming. Het groeicijfer bedraagt nu 0,1 procent. Met name de ontwikkeling van de investeringen is zwaar negatief. Een lichtpuntje is dat het herstel van de goederenuitvoer ook begin dit jaar doorzet. De productie van de industrie is in februari iets lager. De werkloosheid is sterk gestegen. In het eerste kwartaal van 2003 waren er 377 duizend werklozen, 95 duizend meer dan in het eerste kwartaal van 2002.

Afzetprijzen verder gestegen

Het prijsniveau van de afzet komt in februari 2003 gemiddeld 7,3 procent hoger uit dan in dezelfde periode een jaar eerder. Vergeleken met januari van dit jaar zijn de afzetprijzen met 1,6 procent gestegen. Dit is de grootste prijsstijging sinds september 2000. De afzetprijzen zijn sterk afhankelijk van de prijs van ruwe aardolie. Als de prijsontwikkeling in de aardolie-industrie buiten beschouwing wordt gelaten, resteert voor de stijging van de afzetprijzen ten opzichte van een maand eerder 0,4 procent. Dit is 1,2 procentpunt minder dan de stijging van de afzetprijzen inclusief de aardolie. Begin november leverde een vat ruwe aardolie ruim 23 dollar op. De prijs per vat steeg naar ruim 32 dollar in maart, om na het uitbreken van de oorlog in Irak op 20 maart weer te dalen naar ruim 27 dollar.

Omzet industrie hoger door prijsstijging

Vergeleken met februari vorig jaar is de omzet in februari van dit jaar bijna 5 procent hoger. De binnenlandse omzet is met ruim 5 procent toegenomen, de buitenlandse omzet met bijna 5 procent. De afzetprijzen zijn echter fors gestegen ten opzichte van vorig jaar. Als voor dit effect wordt gecorrigeerd verandert het beeld. Het volume van de gemiddelde dagomzet daalt met ruim 2 procent. Op de binnenlandse markt is het volume van de gemiddelde dagomzet nagenoeg gelijk gebleven; op de buitenlandse markt is er een daling van bijna 4 procent.

Productie industrie iets lager

De industrie heeft in februari van dit jaar 1,6 procent minder geproduceerd dan in februari 2002. De teruggang is echter minder dan in afgelopen januari (-2,4 procent) en vorig jaar december (-6,8 procent). De jaar-op-jaardaling van de industriële productie vlak dus af. Voor het bepalen van omslagen van een trend kan het beste gekeken worden naar seizoengecorrigeerde cijfers. Vergeleken met januari van dit jaar is de productie in februari met 2,8 procent gestegen. In januari was er een kleine stijging van 0,5 procent ten opzichte van een maand eerder, terwijl er in december nog een krimp was van bijna 3 procent. Het is echter nog te vroeg om te spreken van een omslag. Gedurende 2002 wisselden stijgingen en dalingen van de seizoengecorrigeerde productie elkaar af.

Orderontvangst afgenomen

Uit de Conjunctuurtest van april blijkt dat de orderontvangst in maart 2003 zijn afgenomen. Dit geldt zowel voor de binnenlandse als de buitenlandse orders. Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie blijft in april onveranderd negatief.

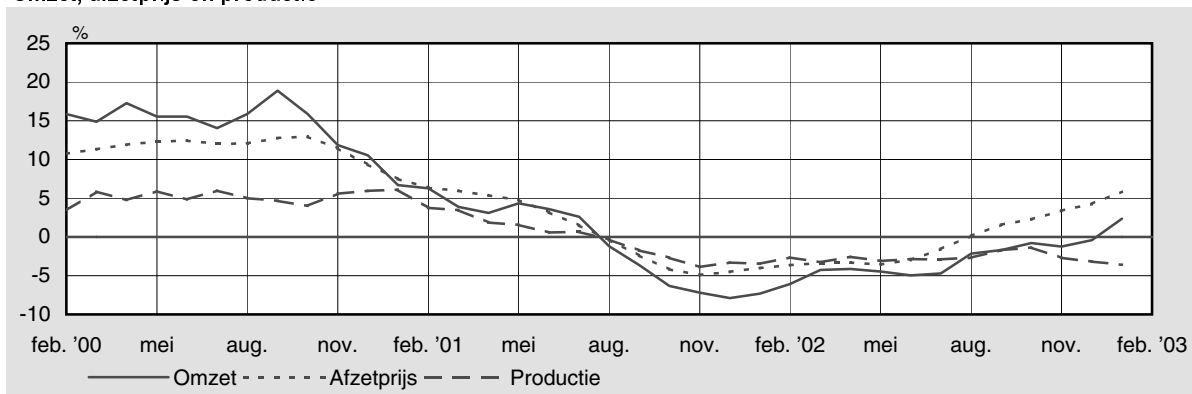
Producenten iets minder negatief

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in april uitgekomen op -5,3. Vorige maand lag de stemmingsindicator nog op -6,6. Het onderzoek is uitgevoerd in de eerste twee weken van april, dus na het uitbreken van de oorlog in Irak. Het oordeel van de ondernemers over hun voorraden is gelijk aan dat van de voorgaande maand. Per saldo vindt circa 9 procent van de ondernemers de voorraden gereed product nog te groot.

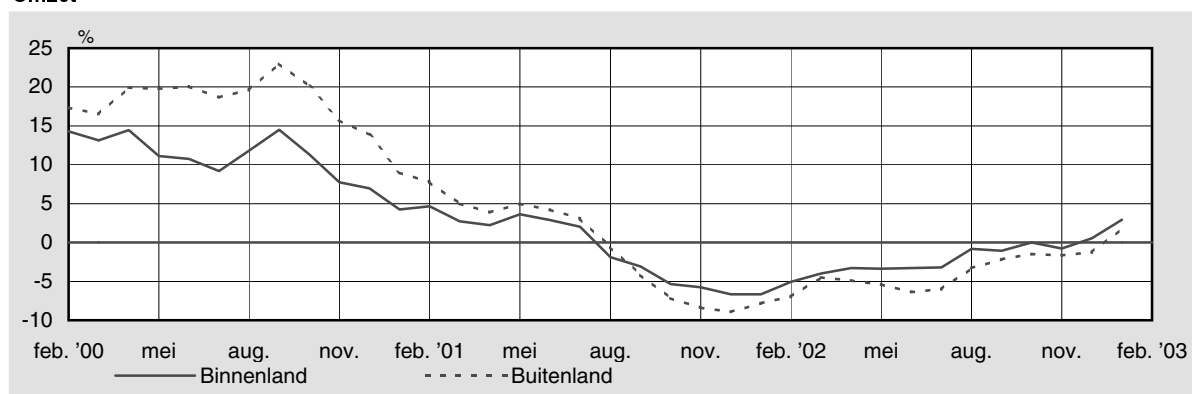
Verwachtingen

De lichte verbetering van de stemming van de ondernemers in de industrie is vooral toe te schrijven aan de verwachting van de ondernemers dat voor de maanden april tot en met juni de productie toeneemt. Evenals in de voorgaande twee maanden verwacht per saldo vijftien procent van de ondernemers een daling van de personeelsomvang.

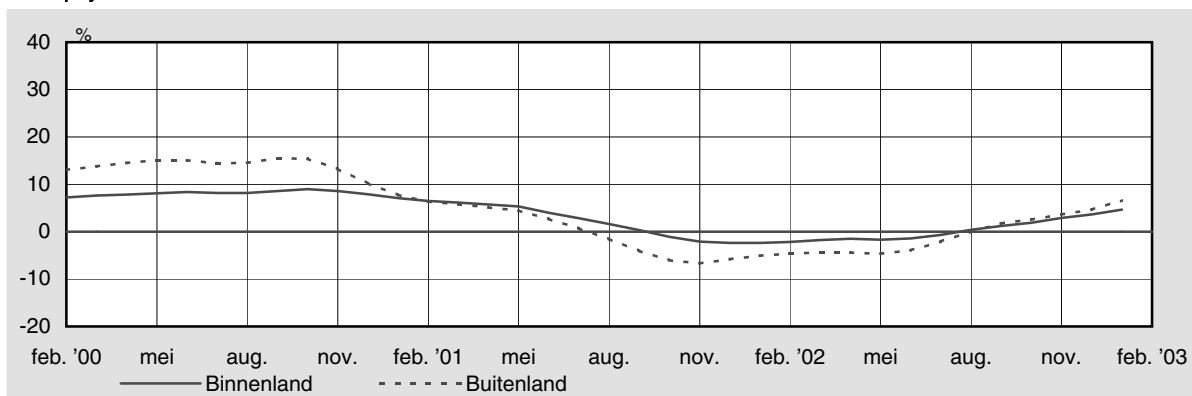
Omzet, afzetprijs en productie

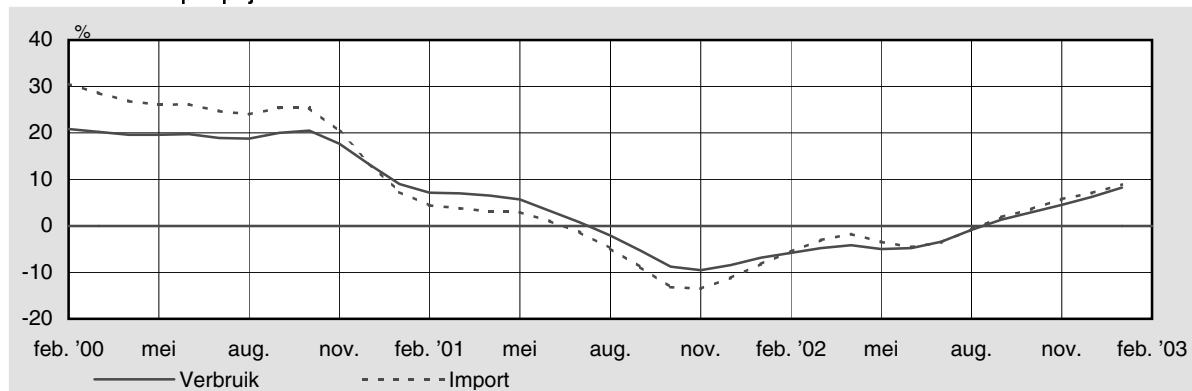
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand			Ontwik- keling ¹⁾			
		2001	2002	2001	2002	2002			2003					
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec	jan.	febr.		
1995=100														%
Industrie														
Omzet (waarde)		136,4	131,6	137,2	127,1	129,1	135,5	123,9	121,8	127,5	127,1	127,7	4,8	
binnenland		131,3	128,0	133,1	123,7	124,8	132,1	119,5	117,9	124,2	123,3	124,1	5,3	
buitenland		141,3	104,1	141,1	130,4	133,3	138,8	128,2	125,5	130,6	130,8	131,1	4,5	
Ontvangen orders (waarde)		146,4	130,5	130,9	132,6	123,9	129,0	143,3	123,8	124,4	132,8	125,0	1,0	
binnenland		143,4	127,0	124,6	133,8	118,4	123,1	144,3	119,6	115,8	129,8	129,7	8,4	
buitenland		148,2	132,6	134,5	132,0	127,1	132,5	142,8	126,2	129,4	134,5	122,2	-3,2	
Afzetprijs		115,7	114,5	112,3	112,4	115,6	116,1	111,8	112,0	116,5	118,3	120,1	7,3	
binnenland		113,4	113,3	111,2	111,8	113,7	114,4	111,1	111,6	115,2	116,3	117,3	5,2	
buitenland		117,1	115,4	113,0	112,7	116,8	117,1	112,2	112,3	117,3	119,6	121,9	8,6	
Verbruiksprijs		121,9	119,6	116,5	116,5	120,9	121,8	114,7	115,8	122,4	125,3	126,7	9,5	
import		127,9	126,4	120,5	122,7	127,8	127,4	120,0	121,5	128,1	131,2	133,1	9,5	
Productie (volume gemiddelde dag)		114,4	111,2	115,0	111,3	104,2	111,9	103,9	113,1	106,5	101,4	111,3	-1,6	
Productie (seizoengecorrigeerd)		114,4	111,2	112,0	112,7	110,6	109,0	111,0	113,2	107,9	108,4	111,5		
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	112,2	117,8	110,0	110,8	115,1						-2,3	
Vacatures														
openstaand ²⁾	1000	23	15	19	18	11	12						-36,8	
ontstaan	1000	91	62	18	19	13	13						-27,8	
vervuld	1000	98	68	19	19	18	12						-36,8	
Aantal bedrijven ³⁾	1000	46,1	47,2											
Uitgesproken faillissementen	1	503	602	151	160	153	147							
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20		
Energieverbruik	PJ	1249	.	324	321	.	.							
Nederland														
Bruto binnenlands product (volume, mp)		121,5	121,8	124,4	119,1	118,7	124,8						0,3	
Gezinsconsumptie (volume)		123,3	124,6	127,6	121,6	121,6	129,2						1,2	
Bedrijfsinvesteringen (volume)		129,2	123,2	135,4	126,8	107,2	124,2						8,3	
Invoer van goederen en diensten (volume)		148,0	144,8	149,2	142,8	141,8	150,5						0,8	
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		144,9	143,0	147,9	140,9	141,1	149,8						1,3	
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	146	170	135	161	172	182	152	161	196	215	241		
Vacatures														
openstaand ²⁾	1000	197	149	164	178	115	121						-18,8	
ontstaan	1000	945	735	194	213	160	162						-16,5	
vervuld	1000	986	777	200	199	207	156						-22,0	
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	367,2	.	90,2	79,2	.	.							
Aantal bedrijven ³⁾	1000	714,6	713,7											
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	4328	4962	1152	1213	1287	1294							
Energieverbruik	PJ	3145	.	856	893	.	.							
Consumentenprijsindexcijfers		116,4	120,5	117,6	119,0	111,8	121,5	118,3	118,8	121,2	121,7	122,5	121,4	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

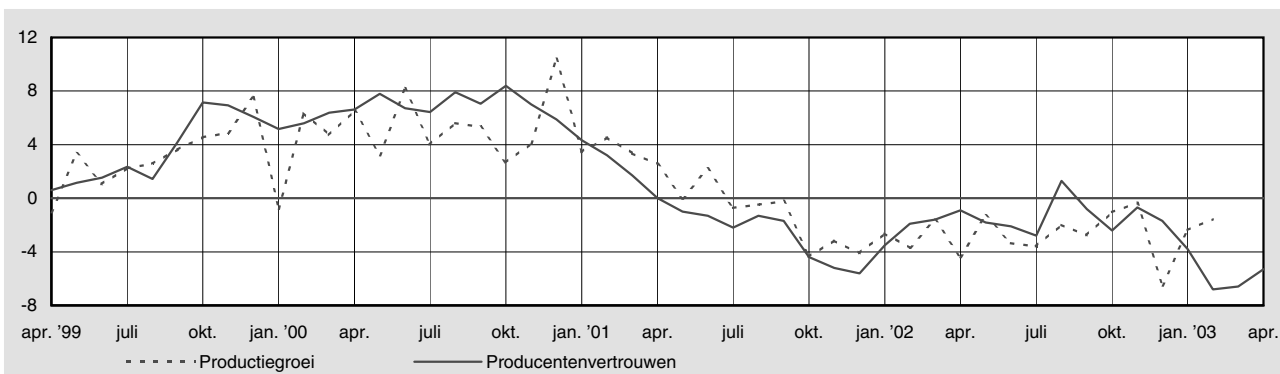
⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

Productiegroei en producentenvertrouwen

april 1999 - april 2003

Tabel 1.2
Conjunctuurgegevens maand: Nederland en de industrie

	jaar		maand						Gemidd.	
	2001	2002	2002		2003				laatste	
			nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	12 mnd.	
Industrie ¹⁾										
Producentenvertrouwen	-1,1	-1,6	-0,7	-1,7	-3,8	-6,8	-6,6	-5,3	-2,8	
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor	-3	1	8	-2	-3	-4	3	-8	-1	
binnenlandse markt	-1	0	6	1	-9	-4	-3	-5	-2	
buitenlandse markt	-5	1	12	-5	-1	-4	7	-10	0	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor	-1	2	6	0	-5	-5	-2	5	1	
Orderpositie ²⁾	96,8	93,1	92,7	92,5	92,6	93,1	92,3	92,6	92,9	
Beoordelingen: ³⁾										
orderontvangst	-10	-16	-16	-16	-17	-20	-19	-22	-18	
orderpositie totaal	-8	-12	-12	-12	-15	-18	-19	-19	-14	
orderpositie buitenland	-7	-8	-9	-9	-13	-12	-13	-15	-9	
voorraden gereed product	7	6	5	6	6	8	9	9	7	
Verwachting: ³⁾										
bedrijvigheid komende 3 maanden	4	6	1	-5	-4	2	6	8	4	
verkoopprijs komende 3 maanden	3	4	2	6	8	4	7	5	5	
personeelssterkte komende 3 maanden	-5	-14	-15	-18	-18	-15	-15	-15	-14	
Nederland										
Consumentenvertrouwen	-1	-20	-32	-30	-34	-36	-38	-38	-30	
economische klimaat	-25	-39	-54	-51	-58	-62	-65	-65	-52	
koopbereidheid	15	-8	-17	-17	-18	-19	-19	-20	-15	
CBS-koersindex algemeen	781,7	593,8	489,0	473,4	452,4	402,1	376,9	.	520,9	
Gemiddeld rendement staatsleningen (%)	4,80	4,66	4,23	4,04	3,85	3,67	3,72	.	4,37	

¹⁾ Uitkomsten ontleend uit de Conjunctuurtest per maand. Verschil in percentage toegenomen/groot (+) en afgenomen/klein (-), tenzij anders vermeld.

²⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste dagen van de verslagmaand.

Tabel 1.3
Conjunctuurtest kwartaal: industrie ¹⁾

	jaar		kwartaal				Gemidd.		laatste 4 kw.
	2001	2002	2002		2003				
			jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.	
Bezettingsgraad	84,5	83,0	83,3	83,0	82,9	82,9	82,3	81,9	82,5
Productiebelemmeringen ²⁾									
geen	79	79	80	80	78	78	80	76	78
stagnatie a.g.v.									
onvoldoende vraag	9	14	13	13	14	15	15	18	16
tekort aan arbeid	6	2	2	2	3	2	1	1	2
te geringe productiecapaciteit	2	2	2	1	1	2	1	2	2
overige belemmeringen	4	4	3	4	4	3	3	3	3
Beoordelingen: ²⁾									
productiecapaciteit	2	8	8	7	7	8	9	7	8
Concurrentiepositie afgelopen kwartaal									
binnenlandse markt	0	0	4	1	-3	-1	1	-3	-2
buitenlandse markt									
binnen Europese Unie	-1	-1	-2	2	-1	-4	0	-4	-2
buiten Europese Unie	0	-1	-2	0	0	-3	-1	-4	-2
Verwachting: ²⁾									
buitenlandse afzet komend kwartaal	0	5	4	9	6	2	-4	-1	1

¹⁾ Uitkomsten ontleend uit de Conjunctuurtest per kwartaal. De enquête is ingevuld in de eerste dagen van de eerste maand van het betreffende kwartaal. Verschil in percentage toegenomen/groot (+) en afgenomen/klein (-), tenzij anders vermeld.

²⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste dagen van het betreffende kwartaal.

Voedings- en genotmiddelenindustrie

In februari van dit jaar komt de omzet van deze branche ruim 2 procent lager uit dan in februari 2002. Het volume van de gemiddelde dagomzet komt zelfs ruim 5 procent lager uit door de stijging van de afzetprijzen. De bedrijvigheid stijgt licht van februari op maart 2003 en blijft daarmee achter bij de gebruikelijke ontwikkeling in deze tijd van het jaar. De tevredenheid onder de producenten neemt af onder invloed van de tegenvallende verkopen. Voor april tot en met juni 2003 verwachten de ondernemers een gelijkblijvende bedrijvigheid, fors hogere prijzen en een afname van het aantal werknemers.

Omzet daalt in februari

In februari 2003 komt de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie ruim 2 procent lager uit dan in februari 2002. Deze omzetsdaling is vooral het gevolg van de 5 procent lagere omzet op de buitenlandse markt. Op de binnenlandse markt blijft de omzet nagenoeg gelijk.

De gemiddelde afzetprijs is in februari 3,1 procent hoger dan in dezelfde maand in 2002. Op de buitenlandse markt is de prijsstijging met 4,2 procent weer het grootst. Toch stijgt ook de binnenlandse afzetprijs met 1,8 procent.

Rekening houdend met dit prijseffect komt het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 5 procent lager uit dan in februari 2002. Op de binnenlandse markt komt dit volume 1,5 procent lager uit, maar op de buitenlandse markt ligt het volume van de gemiddelde dagomzet in februari 2003 bijna 9 procent lager dan in dezelfde maand van het jaar ervoor. Evenals de afzetprijs stijgt de verbruiksprijs met 3,1 procent. De marge verslechtert daarmee niet verder.

Het productievolume is in februari 1 procent lager dan in dezelfde maand een jaar eerder.

Bedrijvigheid stijgt minder dan verwacht

Uit de Conjunctuurtest van april 2003 blijkt dat de bedrijvigheid slechts licht stijgt van februari op maart. Dat is een tegenvaller, want een stijging van de bedrijvigheid is gebruikelijk voor deze periode.

Ook de verkopen blijven achter bij de gebruikelijke ontwikkeling. Ze dalen licht, terwijl gewoonlijk een lichte stijging genoteerd kan worden in deze periode. De binnenlandse verkopen blijven stabiel, maar de verkopen in het buitenland dalen fors.

De economische teruggang heeft ook deze branche getroffen en dat besef heeft een negatief effect op

de stemming onder de producenten. De ondernemers zijn minder tevreden over de verkopen dan in februari. En ook over de buitenlandse en totale afzet zijn ze minder te spreken.

Tot slot vinden iets meer ondernemers de voorraad te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

Concurrentiepositie binnen EU verslechtert

De concurrentiepositie binnen de Europese Unie is, aldus de ondernemers in de Conjunctuurtest van april, verslechterd ten opzichte van het eerste kwartaal van 2003. Op de overige markten is de concurrentiepositie gelijk gebleven.

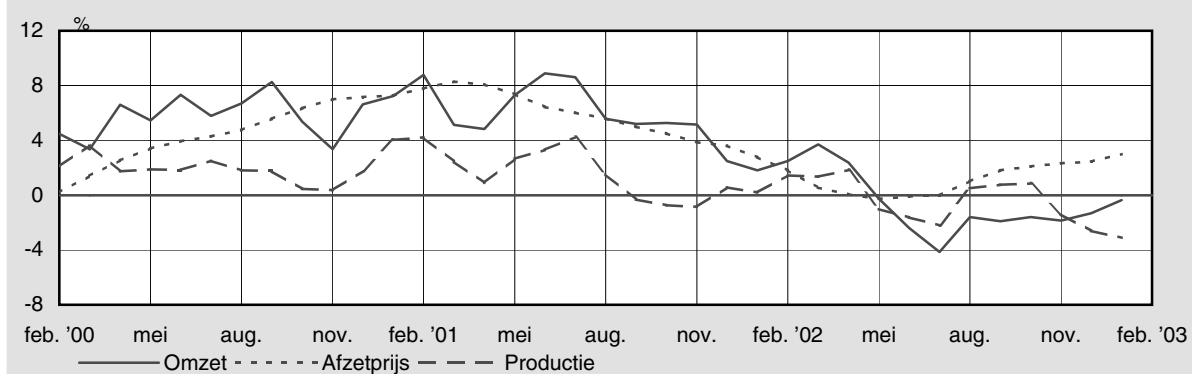
De bezettingsgraad komt in april uit op 84,3 procent en dat is 0,3 procentpunt lager dan in januari. Ongeveer 2 op de 10 producenten meldt productiebelemmeringen te ondervinden. In bijna de helft van de gevallen is onvoldoende vraag naar producten het probleem.

Verwachtingen

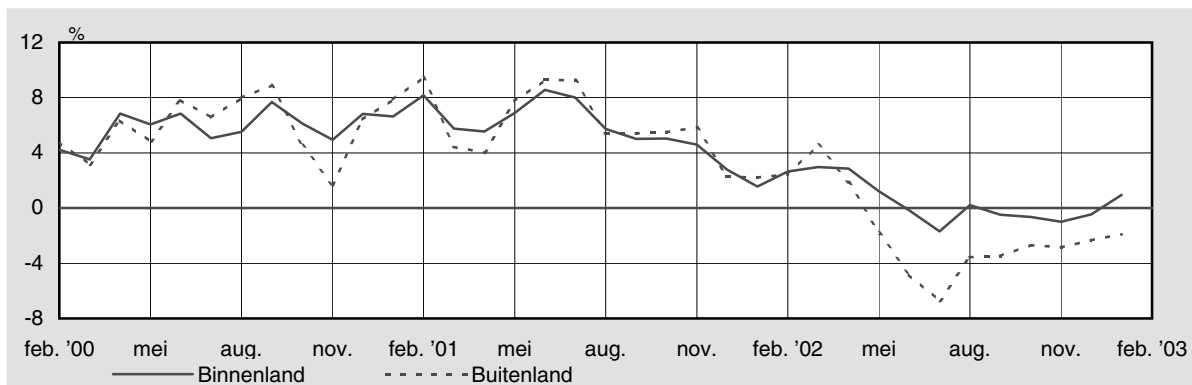
Voor het tweede kwartaal van 2003 rekenen de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie op een flinke prijsstijging. De verwachtingen over de bedrijvigheid zijn wat voorzichtiger. Ze voorzien dat de bedrijvigheid stabiel zal blijven, terwijl in deze periode gewoonlijk op een lichte stijging van de bedrijvigheid wordt gerekend.

Voor de buitenlandse afzet verwacht men een daling. Verder verwachten de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie voor de vijfde maand op rij een afname van het aantal werknemers.

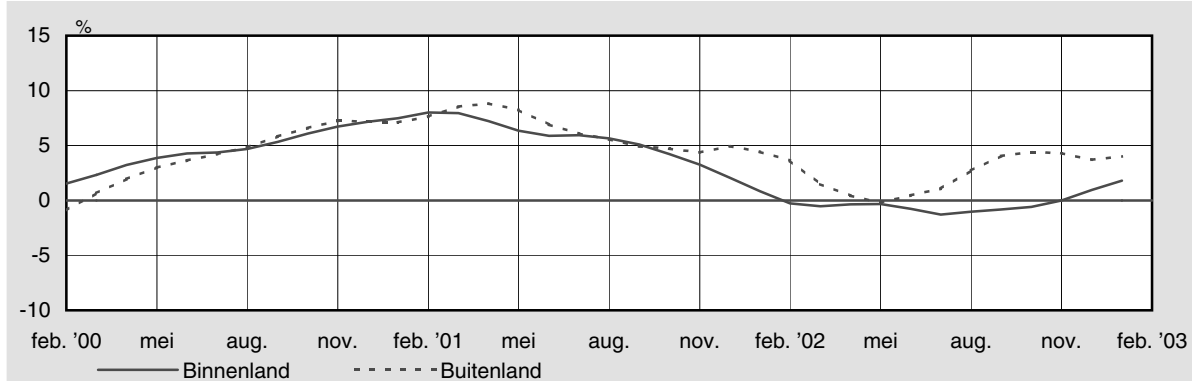
Omzet, afzetprijs en productie

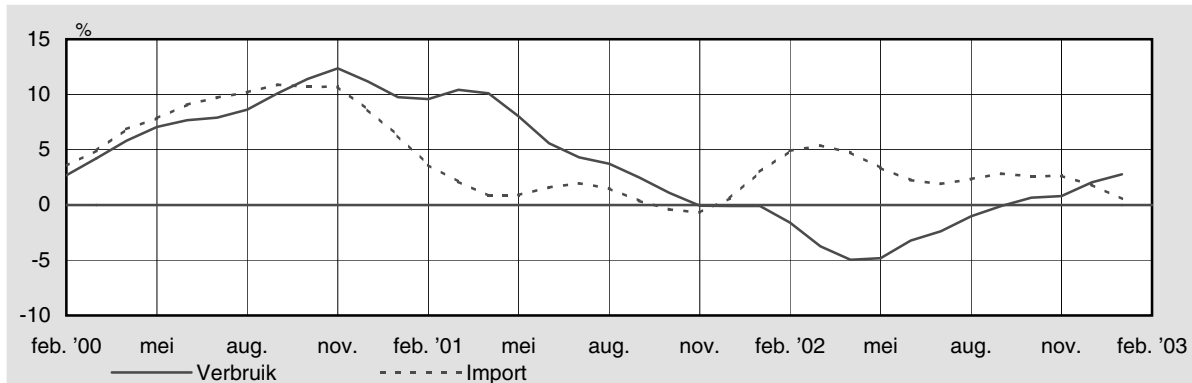
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Kerngegevens: voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2001	2002	2001		2002		2002		2003			
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec.	jan.		febr.
1995=100												%	
Omzet (waarde)		123,6	123,1	127,6	122,6	120,8	125,1	123,3	118,8	118,0	123,6	116,2	-2,2
binnenland		117,3	118,1	122,5	116,7	115,6	121,2	117,1	111,9	117,7	117,9	112,2	0,3
buitenland		131,4	129,2	133,8	130,0	127,3	129,8	131,1	127,4	118,4	130,6	121,1	-4,9
Afzetprijs		112,0	113,3	112,9	112,5	113,3	115,5	112,8	112,3	116,2	115,9	115,7	3,1
binnenland		110,4	110,0	110,7	109,8	109,8	110,7	109,7	109,8	111,7	112,0	111,8	1,8
buitenland		113,3	116,2	114,7	114,9	116,4	119,7	115,5	114,4	120,1	119,3	119,2	4,2
Verbruiksprijs		111,3	109,4	111,3	108,6	110,0	112,2	108,2	109,3	112,3	113,2	112,6	3,1
import		114,0	117,7	115,1	117,9	117,9	118,2	116,8	118,9	118,4	117,6	116,9	-1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		107,4	107,2	113,0	105,6	103,3	111,4	103,0	106,1	103,4	99,8	105,0	-1,0
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		107,2	108,0	115,4	103,4	109,6	114,2						-1,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,1	4,9										
Uitgesproken faillissementen	1	34	54	8	19	15	13						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20	
Energieverbruik	PJ	99	.	30	24	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Voedings- en genotmiddelenindustrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtest - voedings- en genotmiddelenindustrie: maand- en kwartaalgegevens											
	Eenheid	jaar		maand						Gemidd.	
		2001	2002	2002		2003				laatste	
				nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.		12 mnd.
Maandgegevens											
Verkoop / orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		1	3	8	7	6	-10	-4	-7	1	
binnenlandse markt		6	4	14	8	2	-10	-6	3	1	
buitenlandse markt		-5	1	6	3	8	-9	-5	-23	-1	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		1	1	8	0	3	-4	-2	4	2	
Beoordeling: ³⁾											
verkoop / orderontvangst		-2	-4	-4	2	-2	-6	-10	-15	-5	
afzet / orderpositie totaal		-7	-10	-12	-6	-6	-11	-13	-19	-11	
afzet / orderpositie buitenland		-4	-8	-10	-5	-3	-9	-14	-20	-9	
voorraden gereed product		6	6	6	5	4	11	11	13	8	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		4	7	8	3	-3	1	5	-3	5	
verkoopprijs komende 3 maanden		11	9	12	10	18	5	19	18	9	
personeelssterkte komende 3 maanden		1	-6	-3	-13	-17	-16	-19	-15	-11	
Kwartaalgegevens											
		jaar		kwartaal						Gemidd.	
		2001	2002	2002		2003				laatste	
				jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.		4 kw.
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	85,4	83,9	84,4	83,8	83,3	84,1	84,6	84,3	84,1	
Productiebelemmeringen ⁴⁾											
geen	%	79	83	83	84	81	82	90	79	83	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	3	4	2	4	5	6	3	10	6	
tekort aan arbeid	%	6	2	2	2	3	1	1	0	1	
te geringe productiecapaciteit	%	4	5	7	4	3	5	2	3	3	
overige belemmeringen	%	9	7	6	6	8	6	4	8	7	
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾				0	4	1	2	5	7	8	6
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt				4	6	5	9	0	10	5	1
buitenlandse markt binnen de Europese Unie				-2	-6	-1	-1	-4	-18	2	-13
buitenlandse markt buiten de Europese Unie				-5	-3	-1	-2	-6	-3	-1	-2
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden				2	4	11	1	4	0	2	-13

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

In februari 2003 is de omzet van de textiel-, kleding- en lederindustrie met ruim 4 procent gestegen ten opzichte van dezelfde maand in 2002. In maart daalde de bedrijvigheid echter ten opzichte van februari, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. Ook de orderpositie liep terug. Ondernemers uit de branche vinden dat de concurrentiepositie op de binnenlandse markt iets is verslechterd. In het tweede kwartaal verwachten zij een lichte toename van de bedrijvigheid, terwijl het personeelsbestand in deze periode naar verwachting verder zal afnemen.

Omzetvolume in februari opnieuw groter

Het volume van de gemiddelde dagomzet in de textiel-, kleding-, en lederindustrie is ruim 3 procent hoger in vergelijking met februari 2002. Dit is de tweede stijging op rij. Daarvoor daalde dit volume voortdurend gedurende 20 maanden. De branche heeft in februari ruim 4 procent meer omgezet dan in februari 2002. Op de binnenlandse markt is slechts voor 0,3 procent meer omgezet. De orderontvangsten op de binnenlandse markt dalen, maar stijgen juist op de buitenlandse markt. Per saldo nemen de orderontvangsten met 0,6 procent licht af. Ten opzichte van februari 2002 stijgen de afzetprijzen gemiddeld met 1 procent, de verbruiksprijzen echter slechts met 0,1 procent. De importprijzen dalen met 0,8 procent.

Bezettingsgraad neemt opnieuw af

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de bedrijvigheid in maart fors is afgenomen ten opzichte van februari. Ook nemen de orderontvangsten fors af, zowel uit het binnen- als uit het buitenland. Dit leidde tot een negatievere stemming onder ondernemers uit de branche. De index voor de werkvoorraad daalt, gecorrigeerd voor het seizoen, met 3,5 punt tot 85,5. Ook hierover nam de ontevredenheid toe. In het eerste kwartaal van 2003 daalt de bezettingsgraad ten opzichte van het voorgaande kwartaal met 1,8 procentpunt tot 80,3. In bijna een vijfde van de branche kampt men met productiebelemmeringen, voornamelijk door onvoldoende vraag.

Textielindustrie

In de textielindustrie is de omzet in februari bijna 8 procent gestegen ten opzichte van februari 2002. De orderontvangsten nemen met ruim 4 procent toe. Opnieuw zijn de ontwikkelingen op de buitenlandse markt beter dan op de binnenlandse markt. De gemiddelde afzetprijzen lagen 0,5 procent hoger dan in februari 2002. De import- en verbruiksprijzen stegen met respectievelijk 0,1 en 1,0 procent.

Uit de Conjunctuurtest van april blijkt dat de bedrijvigheid in maart is afgenomen ten opzichte van februari. Ook kwamen uit zowel binnen- als buitenland fors minder orders binnen. De beoordeling van de orderontvangsten worden door de ondernemers dan ook fors in neerwaartse richting bijgesteld. De index van de orderpositie nam, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden, af met 3,2 punten tot 86,3. Ook hierover is het oordeel van de ondernemers negatiever dan in februari. In vergelijking met het laatste kwartaal van 2002 liep de bezettingsgraad in het eerste kwartaal van 2003 terug met 0,8 procentpunt tot 81,8.

Kledingindustrie

In de kledingindustrie is de omzet in februari met bijna 10 procent gedaald ten opzichte van februari 2002. Vooral op de binnenlandse markt gaat het slechter. De orderontvangsten dalen met ruim 16 procent ten opzichte van februari vorig jaar. De import- en verbruiksprijzen dalen in vergelijking met februari 2002 met respectievelijk 3,2 en 1,6 procent. De afzetprijzen liggen juist 2,1 procent hoger dan een jaar eerder.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de bedrijvigheid in maart zeer fors is teruggelopen ten opzichte van februari. Hetzelfde geldt voor de orderontvangsten. Het toch al negatieve oordeel van de ondernemers over de orderontvangsten is hierdoor nog verder naar beneden bijgesteld. De seizoensgecorrigeerde index voor de orderpositie, neemt met 0,4 punt af tot 82,6. Ook het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is duidelijk negatiever dan in februari. De bezettingsgraad neemt in het eerste kwartaal van 2003 af met 4,3 procentpunten tot 72,6.

Lederindustrie

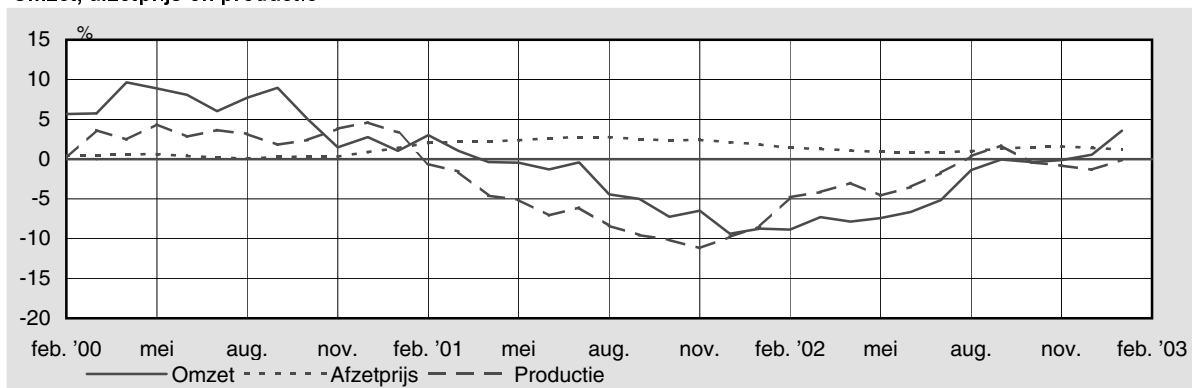
In de lederindustrie ligt de omzet in februari bijna 8 procent lager dan in dezelfde maand vorig jaar. Ook de orderontvangsten zijn met een daling van ruim 20 procent fors minder. Vooral ontwikkelingen op de buitenlandse markten zijn hier debet aan. De gemiddelde afzetprijzen liggen in februari 2 procent hoger dan een jaar eerder. De import- en verbruiksprijzen daalden met respectievelijk 0,2 en 0,6 procent.

De bedrijvigheid in maart daalt licht ten opzichte van februari, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. Ook kwamen minder orders binnen, met name uit het buitenland. De stemming onder ondernemers over de orderontvangsten verbeterde desondanks fors, maar blijft somber. Gecorrigeerd voor het seizoen daalt de index voor de orderpositie met 1,3 punten tot 93,3. Het sombere oordeel van de ondernemers over de orderpositie blijft onveranderd. De bezettingsgraad nam in het eerste kwartaal met 3,2 procentpunten af tot 86,1.

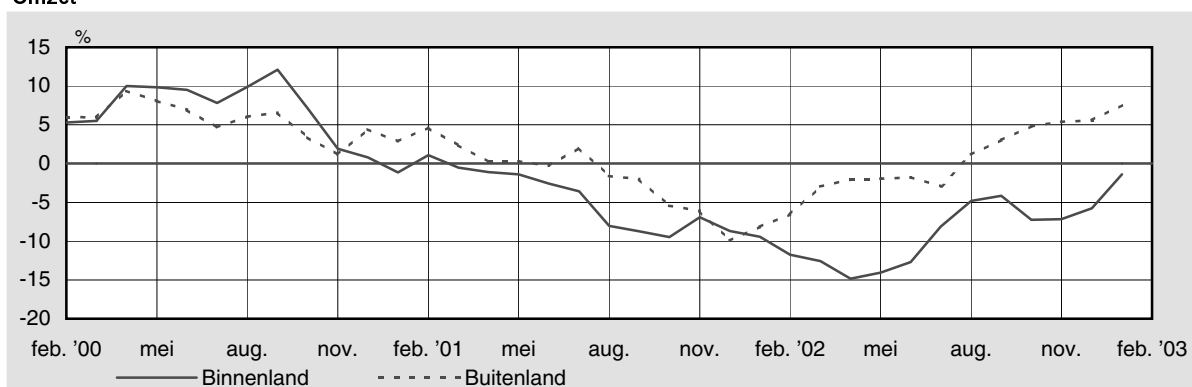
Verwachtingen

Voor het tweede kwartaal van 2003 verwacht per saldo 26 procent van de ondernemers dat de werkgelegenheid in de branche verder zal afnemen. Naar verwachting zal de buitenlandse afzet in de textielindustrie fors toenemen, in de kledingindustrie stabiliseren en in de lederindustrie fors afnemen. Behalve in de kledingindustrie zal de bedrijvigheid in deze periode toenemen. Alleen ondernemers in de textielindustrie geven aan dat de verkoopprijzen in deze periode mogelijk zullen stijgen.

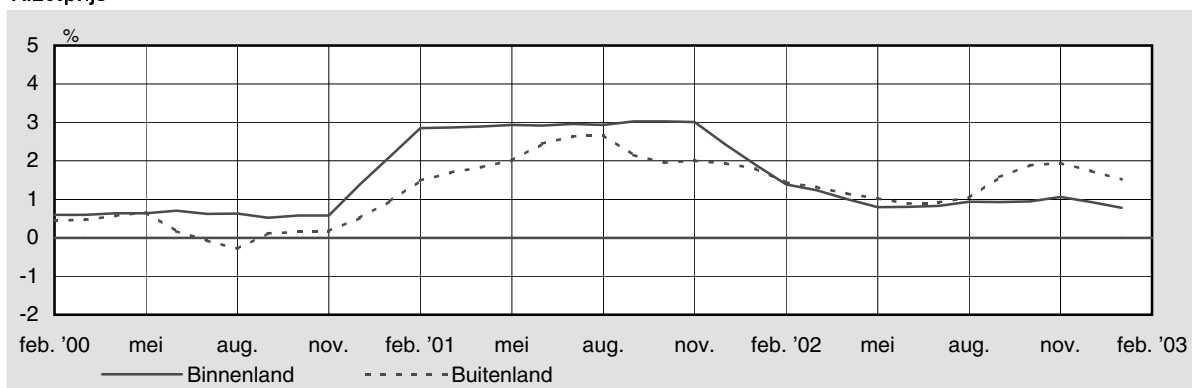
Omzet, afzetprijs en productie

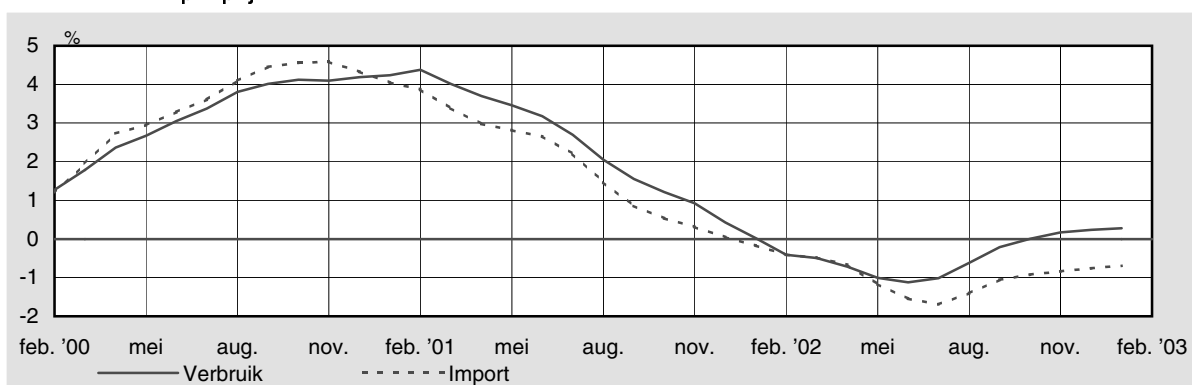
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Rechtsgegevens: Textiel-, kleding-, leer- en schoenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2001	2002	2001		2002		2002		2003			
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec.	jan.		febr.
1995=100													%
Omzet (waarde)		109,4	104,3	103,0	109,3	101,2	102,6	103,0	108,0	88,1	105,7	112,4	4,1
binnenland		108,0	97,4	101,9	105,6	92,8	94,2	102,8	104,3	82,7	100,5	104,6	0,3
buitenland		110,6	109,7	104,0	112,3	108,0	109,2	103,1	111,0	92,4	109,9	118,6	6,8
Ontvangen orders (waarde)		118,2	104,6	102,0	112,0	99,5	103,2	109,6	108,0	88,3	111,0	107,4	-0,6
binnenland		117,2	98,7	102,6	108,2	91,4	97,1	103,0	104,6	83,7	105,2	100,0	-4,4
buitenland		119,0	109,3	101,6	114,9	105,9	108,1	114,7	110,6	92,0	115,5	113,2	2,4
Afzetprijs		103,8	105,1	104,0	104,7	105,1	105,7	104,7	104,8	105,6	106,0	105,8	1,0
binnenland		102,6	103,7	102,8	103,8	103,6	103,9	103,7	103,8	104,2	104,2	104,3	0,4
buitenland		104,7	106,1	104,9	105,4	106,1	106,9	105,4	105,5	106,7	107,2	106,9	1,4
Verbruiksprijs		107,5	107,0	107,1	107,1	106,9	107,3	107,0	107,2	107,2	107,4	107,3	0,1
import		110,0	109,0	109,7	109,4	108,6	108,8	109,3	109,5	108,6	108,8	108,6	-0,8
Productie (volume gemiddelde dag)		101,2	98,5	97,2	103,8	90,0	96,4	94,0	106,5	89,9	93,6	108,5	1,9
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		101,2	99,4	101,9	95,9	102,5	100,3						-1,5
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,3	3,2										
Uitgesproken faillissementen	1	25	50	6	14	10	15						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20	
Energieverbruik	PJ	8	.	2	2	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie: maand- en kwartaalgegevens

	Eenheid	jaar		maand				Gemidd.			
	2)	2001	2002	2002		2003		laatste		12 mnd.	
				nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.		
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-1	-4	-10	-6	-3	3	-15	-21	-7	
binnenlandse markt		-2	-5	-8	-17	-10	-15	-20	-23	-10	
buitenlandse markt		-3	-6	-18	-2	2	12	-14	-18	-7	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-1	-2	-3	-7	-5	9	-10	-17	-5	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		98,0	94,3	90,7	88,7	89,5	89,6	88,5	86,4	91,3	
Beoordeling: 3)											
orderontvangst		-7	-15	-20	-18	-18	-15	-27	-32	-19	
orderpositie totaal		-3	-15	-18	-21	-18	-15	-23	-29	-19	
orderpositie buitenland		-1	-14	-16	-18	-14	-11	-24	-25	-16	
voorraden gereed product		15	13	11	14	15	12	14	11	13	
Verwachting: 3)											
bedrijvigheid komende 3 maanden		4	0	-11	-11	8	4	-5	7	-1	
verkoopprijs komende 3 maanden		10	9	13	11	24	5	-1	9	11	
personeelssterkte komende 3 maanden		-7	-17	-14	-15	-13	-15	-21	-26	-18	
		jaar		kwartaal						Gemidd.	
		2001	2002	2002		2003		laatste			
				jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.	4 kw.	
Kwartaalgegevens											
Bezettingsgraad 4)	%	83,6	82,6	82,7	82,6	82,7	82,5	82,1	80,3	81,9	
Productiebelemmeringen 4)											
geen	%	83	79	81	78	80	78	82	81	80	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	7	11	10	10	10	15	15	16	14	
tekort aan arbeid	%	5	2	2	2	4	1	0	0	1	
te geringe productiecapaciteit	%	2	2	2	3	1	1	0	1	1	
overige belemmeringen	%	3	6	5	7	5	5	3	2	4	
Beoordeling productiecapaciteit 4)		7	3	1	2	3	4	7	6	5	
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt		-5	-5	-1	-4	-6	-8	-4	-4	-6	
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-3	-8	-4	-9	-13	-6	-5	3	-5	
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		-1	-3	-4	3	-8	-3	3	0	-2	
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		6	5	-2	14	6	1	15	11	8	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Papier- en grafische industrie

De omzet van de papier- en grafische industrie is in februari 2003 met 0,3 procent gestegen ten opzichte van februari 2002. Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt wel, namelijk met ruim 3 procent. Binnen de branche is de omzetontwikkeling bij de grafische bedrijven met een daling van 0,2 procent minder goed dan die bij de papierindustrie waar de omzet is gestegen met 0,9 procent. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de ondernemers in de branche voor april tot en met juni 2003 een zeer fors toenemende bedrijvigheid verwachten, bij dalende verkoopprijzen. Tevens voorzien zij een verdere inkrimping van het personeelsbestand.

Dalende omzetreeks in februari ten einde

De omzet van de papier- en grafische industrie is in februari 2003 met 0,3 procent gestegen vergeleken met februari 2002. De omzetstijging is opmerkelijk, omdat dit in de laatste 15 maanden niet meer is voorgekomen. In het buitenland neemt de omzet met ruim 1 procent toe, tegen een daling van 0,1 procent in het binnenland.

Dat het nog geen zomer is in de branche, blijkt wel uit de voor afzetprijzen gecorrigeerde volumecijfers van de gemiddelde dagomzet. Deze volume-indicator is in februari met ruim 1 procent gedaald. Overigens daalt dit volume, met uitzondering van maart 2002, al 24 maanden op rij. Het volume van de gemiddelde dagproductie is met 3,3 procent gedaald. De afzetprijzen stijgen met 1,5 procent. De buitenlandse afzetprijzen nemen met bijna 4 procent toe, in het binnenland blijven ze vrijwel gelijk.

Pessimisme blijft

Volgens de Conjunctuurtest van april zijn de orderontvangsten van februari op maart fors teruggelopen. Dit geldt zowel voor de buitenlandse orderontvangsten als de binnenlandse. Ook de index van de orderpositie loopt sterk terug naar 90,3; dat is een daling van 3,4 indexpunt. De bedrijvigheid (het niveau van de productie) is van februari op maart stabiel gebleven.

Het aanwezige pessimisme bij de ondernemers op het punt van de orderontvangst en de orderpositie is in maart nauwelijks veranderd ten opzichte van februari. Wel zijn de ondernemers in maart pessimistischer gestemd over de buitenlandse orderpositie.

In het eerste kwartaal van 2003 is de concurrentiepositie op de binnenlandse markt fors verslechterd. Op de EU-markt wordt de teruggang door de ondernemers nog negatiever beoordeeld. Meer ondernemers melden productiebelemmeringen door onvoldoende vraag.

Papierindustrie

In de papierindustrie is de omzet in februari 2003 gestegen ten opzichte van een jaar eerder, namelijk met 0,9 procent. Daarmee zet het lichte herstel van de afgelopen drie maanden zich voort.

Dit herstel is afkomstig van de binnenlandse omzettoename van 4 procent. De buitenlandse omzet is na twee maanden van licht herstel, met ruim 1 procent gedaald. De afzetprijzen zijn voor de achtste achtereenvolgende maand hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder.

Verder blijkt uit de Conjunctuurtest van april dat van februari op maart de bedrijvigheid flink is toegenomen.

De maand ervoor was dat nog een lichte daling. De orderontvangsten uit het binnenland zijn toegenomen, terwijl die uit het buitenland slechts licht zijn gestegen. De negatief getinte stemming van de ondernemers over de orderontvangst is niet veranderd.

Over de orderpositie wordt in maart minder negatief geoordeeld. In het eerste kwartaal is op alle markten de concurrentiepositie achteruit gelopen.

Grafische industrie

In de grafische industrie daalt de omzet met 0,2 procent. De omzet in het buitenland is in februari 2003 met bijna 6 procent gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Na zeven maanden van forse dalingen op de exportmarkt is dit een positief signaal. Op de binnenlandse markt is bijna 1,5 procent minder omgezet. De afzetprijzen zijn met 1,2 procent gestegen, waardoor na correctie voor het prijseffect het volume van de gemiddelde dagomzet in februari echter nog met 1,4 procent is gedaald. Op de buitenlandse markt is na correctie ruim 3 procent minder in volume omgezet, op de binnenlandse is dat slechts 0,1 procent minder.

De Conjunctuurtest van april geeft aan dat de bedrijvigheid licht is gedaald van februari op maart.

Gelet op de tijd van het jaar valt dit tegen, omdat een stijging dan verwacht mag worden. De orderontvangst op zowel de binnen- als de buitenlandse markt is zeer fors teruggelopen.

De stemming over de orderontvangst en de orderpositie blijft negatief.

In de grafische branche is de concurrentiepositie in het eerste kwartaal achteruit geheld. Dit deed zich in extreme mate voor op de EU-markt. Op de binnenlandse markt meldt een kwart van de ondernemers een verslechtering van de concurrentiepositie.

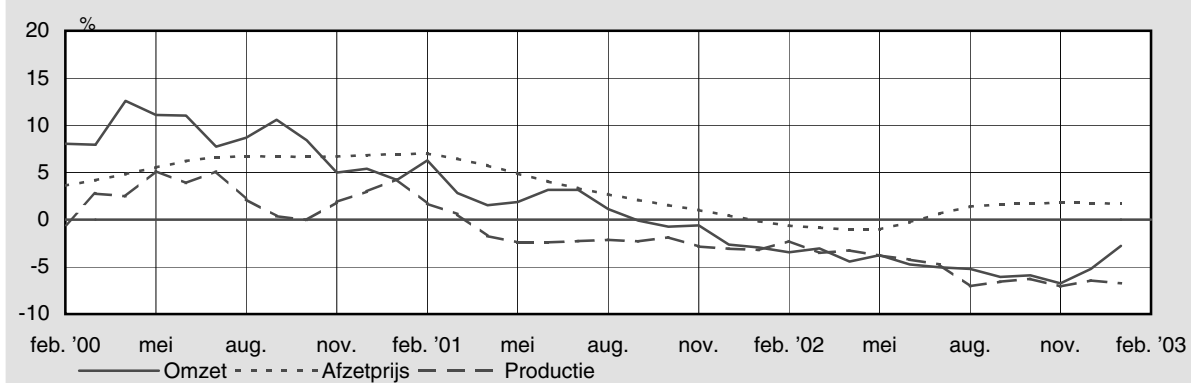
Verwachtingen

De ondernemers spreken zich in de Conjunctuurtest op enkele punten uit over hun verwachtingen voor april tot en met juni 2003.

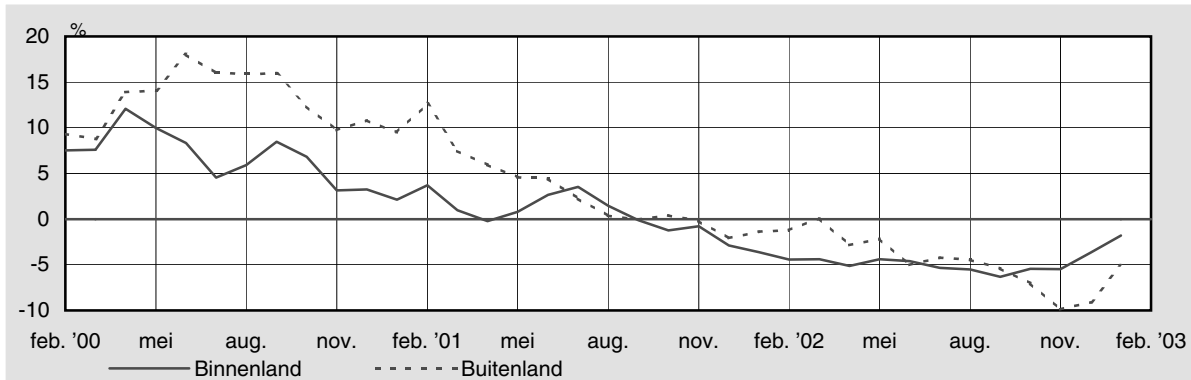
In de papierindustrie wordt een forse toename van de bedrijvigheid voorzien. In de grafische industrie, slaat het negatieve verwachtingspatroon van vorige maand om naar een zeer positieve verwachting. Ruim de helft van de ondernemers verwacht nu in de periode april tot en met juni een toenemende bedrijvigheid.

Net als een maand eerder wordt per saldo door ruim een kwart van de ondernemers in de gehele branche een daling van het aantal arbeidsplaatsen voorzien.

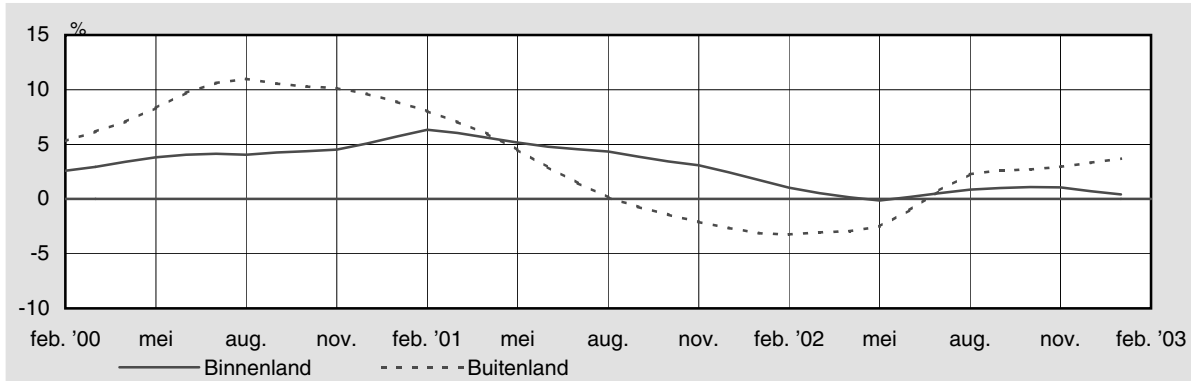
Omzet, afzetprijs en productie

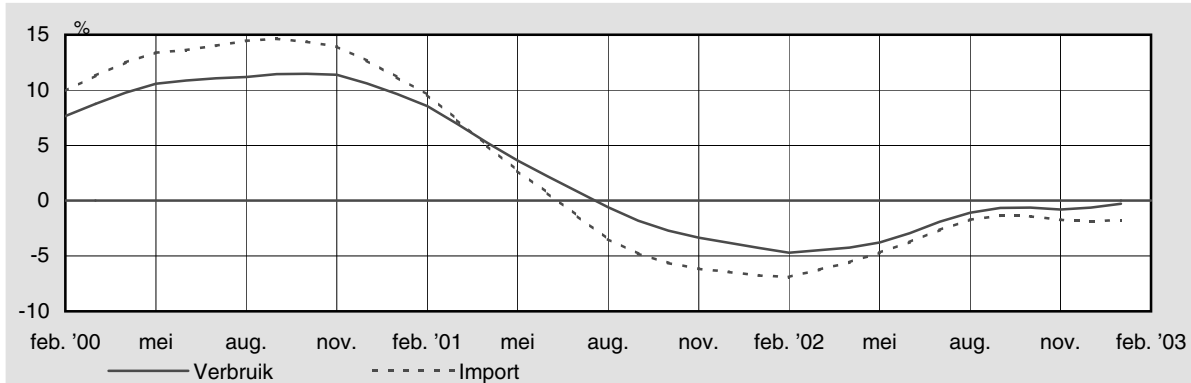
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Reingegevens. Papier- en grafische industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001		2002		2002			2003		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec.	jan.	febr.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		124,7	118,6	131,2	117,2	114,6	122,3	115,1	111,6	114,6	111,8	111,9	0,3
binnenland		120,9	114,9	128,0	111,2	110,6	120,9	108,6	106,1	116,5	107,3	106,0	-0,1
buitenland		134,6	128,5	139,6	133,3	125,1	125,8	132,3	126,2	109,5	123,8	127,6	1,1
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		138,6	125,3	122,2	128,9	122,2	121,1	137,9	116,5	99,3	133,5	120,9	3,8
binnenland		123,7	112,3	106,7	118,0	106,0	106,4	130,1	100,9	86,5	117,1	110,8	9,8
buitenland		153,3	138,1	137,5	139,5	138,0	135,6	145,5	131,7	111,9	149,6	130,9	-0,6
Afzetprijs		105,1	105,5	104,5	105,0	106,3	106,3	105,0	104,9	106,2	106,7	106,5	1,5
binnenland		104,5	105,2	104,4	105,7	105,3	105,5	105,7	105,6	105,4	105,8	105,8	0,1
buitenland		106,0	105,8	104,6	103,8	108,0	107,7	104,0	103,7	107,6	108,1	107,6	3,8
Verbruiksprijs		102,6	99,9	101,0	99,9	100,3	100,2	99,9	99,9	99,9	100,2	100,0	0,2
import		103,1	99,2	100,7	99,3	99,4	99,0	99,4	99,3	98,6	97,8	97,6	-1,6
Productie (volume gemiddelde dag)		115,0	109,2	121,0	107,8	100,0	112,4	99,3	108,1	115,1	94,5	104,5	-3,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,9	112,0	122,9	108,2	107,9	120,1						-2,3
Aantal bedrijven ³⁾	1000	7,1	7,0										
Uitgesproken faillissementen	1	109	93	34	20	24	31						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20	
Energieverbruik	PJ	41	.	10	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de papierindustrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Papier- en grafische industrie: maand- en kwartaalgegevens

	Eenheid	jaar		maand						Gemidd. laatste 12 mnd.	
		2001	2002	2002		2003					
				nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.		
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		0	1	19	15	-7	-3	-3	-19	-3	
binnenlandse markt		3	1	25	24	-6	2	-6	-19	-2	
buitenlandse markt		-8	-2	9	-9	-10	-16	3	-19	-6	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		9	3	20	26	0	-29	-4	-1	-2	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		97,5	95,0	96,8	97,2	95,3	93,6	93,7	90,3	94,5	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-17	-28	-24	-24	-33	-45	-41	-42	-34	
orderpositie totaal		-20	-16	-17	-16	-20	-32	-37	-34	-21	
orderpositie buitenland		-22	-7	-10	-9	-22	-27	-26	-30	-13	
voorraden gereed product		3	2	3	4	1	3	4	3	2	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		10	1	11	-27	-41	-27	-14	44	-2	
verkoopprijs komende 3 maanden		-7	-7	-19	-1	-28	-19	-11	-20	-9	
personeelssterkte komende 3 maanden		-1	-18	-20	-29	-32	-26	-26	-29	-22	
		jaar	kwartaal								Gemidd.
		2001	2002	2002		2003				laatste	
				jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.	4 kw.	
Kwartaalgegevens											
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	86,6	87,6	88,6	87,9	87,3	86,5	87,1	86,6	86,9	
Productiebelemmeringen ⁴⁾											
geen	%	74	78	85	78	72	75	69	63	70	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	13	16	10	13	23	17	27	34	25	
tekort aan arbeid	%	9	4	2	2	4	6	0	0	3	
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	2	0	1	1	1	1	1	
overige belemmeringen	%	4	2	1	7	0	1	3	2	2	
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		4	-1	0	0	-2	-1	-2	-3	-2	
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt		-4	7	23	10	-3	-4	0	-16	-6	
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-18	10	12	35	-10	3	4	-34	-9	
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		1	4	7	24	-8	-8	0	-8	-6	
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		-12	-2	9	0	-22	6	-19	-4	-10	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De omzet van deze branche is in februari 2003 met ruim 17 procent toegenomen in vergelijking met dezelfde maand het jaar ervoor, met name door de gestegen afzetprijzen. De verbruiks- en importprijzen zijn gestegen. De productie blijft toenemen. De bedrijvigheid is van februari op maart 2003 flink toegenomen. Voor april tot en met juni 2003 verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid zal toenemen en dat de prijzen zullen stijgen. Over de werkgelegenheid zijn de ondernemers somber.

Productie en omzet blijven stijgen

Het volume van de gemiddelde dagproductie van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie is in februari 2,9 procent hoger dan in februari 2002. Dit is nu al voor de vijftiende achtereenvolgende maand dat de productie hoger is dan in de overeenkomstige maand van het jaar daarvoor. Door investeringen in 2002 is de productiecapaciteit in deze branche beduidend toegenomen.

De omzet was in februari ruim 17 procent hoger dan in dezelfde maand in 2002. Al sinds oktober vorig jaar is de omzetstijging van de aardolie en chemie het grootst binnen de industrie. Steeg de omzet op de buitenlandse markt met ruim 13 procent, op de binnenlandse markt is de omzet met bijna 26 procent zeer fors toegenomen. De toename van de omzet is met name een gevolg van de ruim 20 procent hogere afzetprijzen. In het binnenland liggen de prijzen ruim 18 procent hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder en de buitenlandse prijzen zijn met 21 procent toegenomen. Als gevolg van de sterk gestegen prijs van ruwe olie zijn de importprijzen met ruim 26 procent gestegen, terwijl de verbruiksprijzen met bijna 25 procent iets minder zijn gestegen.

Gecorrigeerd voor het prijseffect ligt in februari 2003 het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 2 procent lager dan in dezelfde maand een jaar eerder. Opvallend hierbij zijn de verschillen in ontwikkelingen op de binnenlandse en de buitenlandse markt. Op de binnenlandse markt is het volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 6 procent toegenomen, terwijl dat op de buitenlandse markt met ruim 6 procent is afgenomen.

Bedrijvigheid neemt flink toe

Uit de Conjunctuurttest van april 2003 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche van februari op maart 2003 fors is toegenomen. Met name in de kunststofverwerkende industrie is de bedrijvigheid zeer fors toegenomen. In de chemische industrie is de bedrijvigheid licht gestegen.

Orderontvangst neemt fors toe

De buitenlandse orderontvangsten van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn in maart 2003 toegenomen in vergelijking met de maand daarvoor. De orderontvangsten uit het binnenland zijn van februari op maart fors

gestegen. Per saldo zijn de totale orderontvangsten eveneens fors gestegen.

In de chemische industrie zijn in maart 2003 de orders toegenomen in vergelijking met de maand daarvoor. Dit geldt zowel voor de binnenlandse als buitenlandse orderontvangsten.

In de kunststofverwerkende industrie zijn vooral de orderontvangsten op de binnenlandse markt zeer fors gestegen. De stijging is groter dan gelet op de tijd van het jaar verwacht mag worden.

Mineurstemming ondernemers verbetert

De mineurstemming van de ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie over de orderpositie is in maart 2003 verbeterd. De index van de orderpositie is gestegen van 96,3 naar 98,8. Hoewel de orderontvangsten zijn gestegen, is de stemming onder de ondernemers over de orderontvangst onveranderd gebleven.

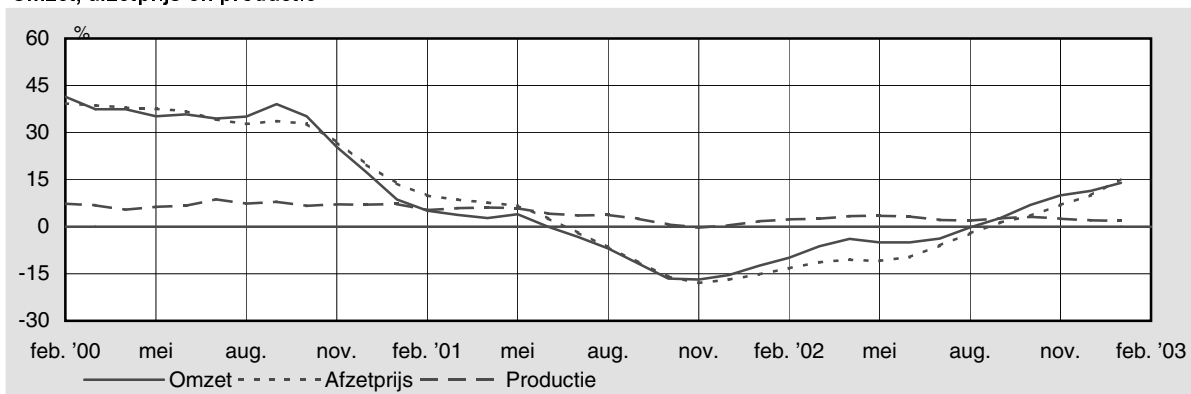
Bezettingsgraad stijgt licht

Volgens de ondernemers in de branche blijft hun concurrentiepositie in het eerste kwartaal van 2003 op de binnenlandse en de EU-markt stabiel. De concurrentiepositie op de niet-EU-markt zien de ondernemers in het eerste kwartaal wel verslechteren. De bezettingsgraad van de productie-installaties ligt begin april op 84,6 procent. Dit is 0,5 procentpunt hoger dan in januari. Gecorrigeerd voor het seizoen komt de bezettingsgraad echter 0,4 procentpunt lager uit.

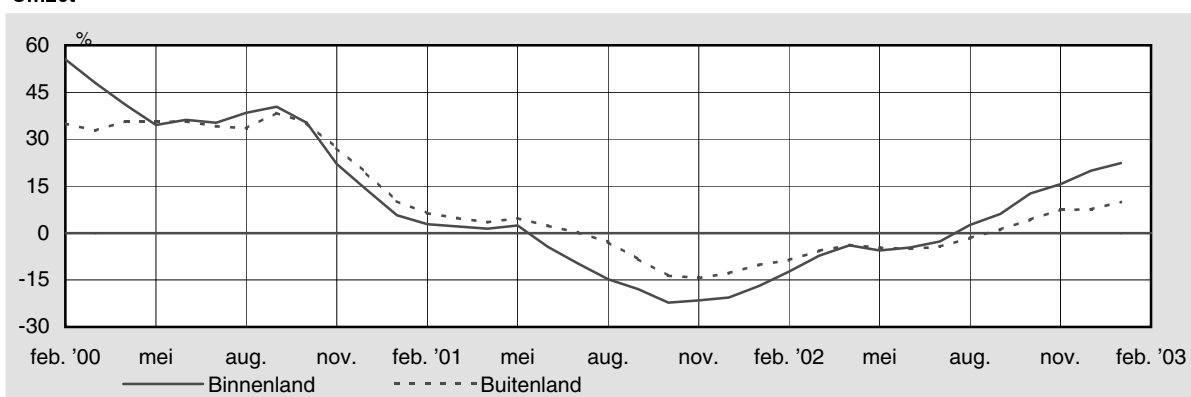
Verwachtingen

Voor april tot en met juni 2003 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie dat de bedrijvigheid zal toenemen. Tevens voorzien ze een lichte stijging van de buitenlandse afzet en een verdere stijging van de verkoopprijzen. Voor wat betreft de werkgelegenheid verwachten de ondernemers dat deze verder zal afnemen. Deze verwachtingen komen overeen met die in de chemische industrie. In de kunststofverwerkende industrie verwachten de ondernemers zowel een zeer forse toename van de bedrijvigheid als van de afzetprijzen. In deze industrie verwachten de ondernemers een lichte daling van de werkgelegenheid.

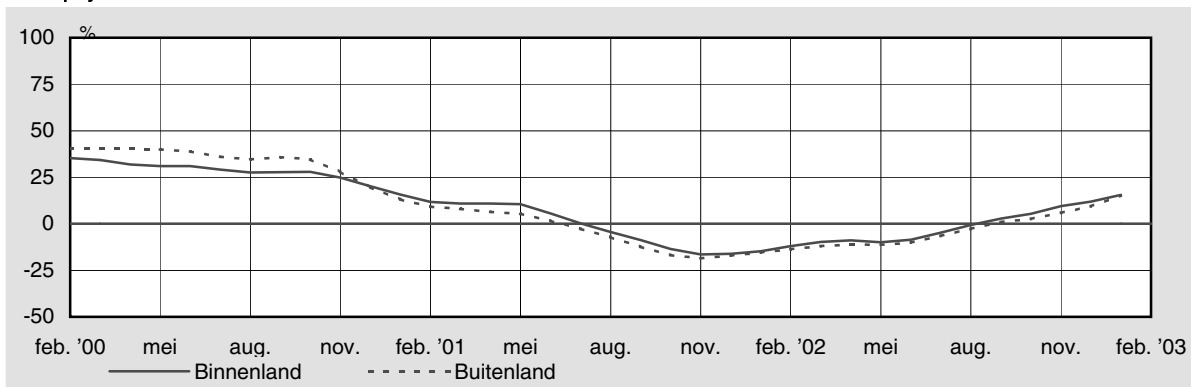
Omzet, afzetprijs en productie

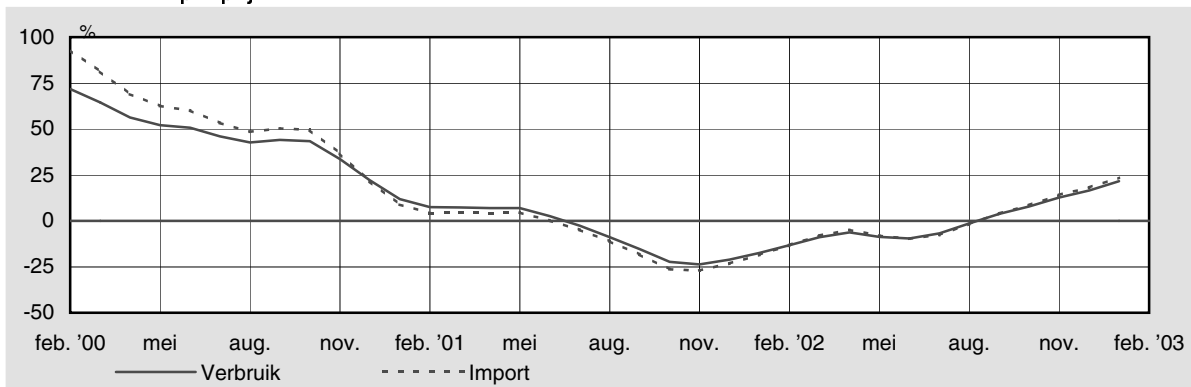
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Rechtsgevens: Algemene, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001		2002		2002			2003		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec.	jan.	febr.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		154,1	151,6	142,0	141,8	154,0	156,0	139,5	134,5	145,7	157,1	158,0	17,5
binnenland		150,3	149,5	135,9	138,2	151,7	156,7	129,8	131,4	149,6	161,1	165,2	25,7
buitenland		156,0	152,7	145,1	143,6	155,2	155,7	144,4	136,1	143,8	155,0	154,3	13,4
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		155,8	144,7	131,1	139,3	145,8	146,7	146,6	134,8	140,3	150,9	150,1	11,4
binnenland		156,3	141,1	120,6	137,1	140,8	144,7	147,3	128,2	138,1	152,2	143,0	11,5
buitenland		155,6	145,9	134,3	140,1	147,3	147,4	146,4	136,9	141,0	150,5	152,3	11,2
Afzetprijs		136,5	129,3	123,3	122,8	132,7	131,8	120,5	121,6	132,6	138,9	146,3	20,3
binnenland		139,2	133,9	125,3	127,4	136,6	137,1	124,2	126,1	139,1	142,9	149,2	18,3
buitenland		135,6	127,6	122,6	121,1	131,3	129,9	119,1	120,0	130,3	137,4	145,2	21,0
Verbruiksprijs		156,9	151,5	137,7	141,6	155,2	155,2	135,8	138,4	157,6	166,4	172,3	24,5
import		165,5	160,3	143,2	148,7	164,5	163,3	141,5	144,2	165,6	176,0	182,3	26,4
Productie (volume gemiddelde dag)		115,6	118,6	111,1	119,0	116,0	113,9	112,6	123,1	104,2	114,9	126,7	2,9
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		115,5	118,9	113,4	115,4	120,6	115,8						2,1
Aantal bedrijven ³⁾	1000	2,0	1,9										
Uitgesproken faillissementen	1	30	33	3	11	8	8						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20	
Energieverbruik	PJ	857	.	217	220	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de chemische industrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtest: ²⁾ Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie, maand- en kwartaalgegevens											
	Eenheid	jaar	jaar	maand		maand					Gemidd.
		2001	2002	2002		2003					laatste
				nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	12 mnd.	
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-7	2	2	-10	-11	14	13	18	4	
binnenlandse markt		-11	1	-6	-24	-35	19	13	23	1	
buitenlandse markt		-5	3	6	-4	-3	10	13	14	4	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-4	6	7	-1	-5	16	-9	17	5	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		98,0	96,3	95,5	95,5	95,6	95,6	96,3	98,8	96,8	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-10	-11	-16	-15	-15	-12	-8	-8	-11	
orderpositie totaal		-7	-8	-12	-10	-11	-11	-8	-4	-8	
orderpositie buitenland		-7	-6	-7	-6	-12	-10	-7	-8	-6	
voorraden gereed product		6	4	1	2	6	4	3	5	3	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		4	8	-2	2	15	10	18	13	8	
verkoopprijs komende 3 maanden		-4	4	-4	-1	18	15	21	20	10	
personeelssterkte komende 3 maanden		-3	-12	-19	-24	-20	-18	-9	-13	-14	
		jaar		kwartaal					Gemidd.		
		2001	2002	2002		2003					laatste
				jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.	4 kw.	
Kwartaalgegevens											
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	85,1	84,8	83,5	85,1	85,1	85,3	84,1	84,6	84,8	
Productiebelemmeringen ⁴⁾											
geen	%	82	84	80	87	87	83	88	87	86	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	11	10	16	8	7	9	8	7	8	
tekort aan arbeid	%	3	2	1	3	2	1	0	0	1	
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	0	0	1	2	0	1	1	
overige belemmeringen	%	3	3	3	2	3	5	4	5	4	
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		3	6	14	3	3	5	3	0	3	
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt		-4	-5	-4	-8	-2	-4	0	1	-1	
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-1	0	-1	3	1	-4	-1	1	-1	
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		-2	-1	-2	1	5	-6	-2	-9	-3	
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		2	9	12	11	12	-1	-2	7	4	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

De metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie heeft het nog steeds zwaar. Daalde het volume van de bruto toegevoegde waarde in 2001 nog met 1,5 procent, in 2002 was dit zelfs 6,1 procent. De meest recente indicatoren duiden ook niet op een echt herstel. Zo is het volume van de gemiddelde dagproductie ook in januari en februari van dit jaar weer lager dan een jaar eerder. Wel is de afname wat minder sterk. Volgens de Conjunctuurtest van april dalen de orderontvangst van februari op maart en verslechtert de stemming. Voor het tweede kwartaal verwachten de producenten een stabilisatie van de buitenlandse afzet en van de bedrijvigheid, maar een daling van het aantal werknemers.

Bruto toegevoegde waarde daalt

Het volume van de bruto toegevoegde waarde van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie is in het vierde kwartaal van vorig jaar 4,6 procent lager dan in het laatste kwartaal van 2001. Deze daling is groter dan die van 3,0 procent in het derde kwartaal van vorig jaar. In de eerste twee kwartalen van verleden jaar bedroeg de afname nog respectievelijk 8,7 procent en 7,8 procent.

Voor het gehele jaar 2002 komt het volume van de bruto toegevoegde waarde uit op een daling van 6,1 procent. Hiermee presteert deze branche het slechts binnen de industrie. In 2000 was deze branche juist nog koploper met een groei van 8,1 procent.

Productie neemt af

Net als in januari is ook in februari van dit jaar het volume van de gemiddelde dagproductie lager dan in de overeenkomstige maand van 2002. In het gehele jaar 2002 was het volume van de gemiddelde dagproductie 6,6 procent lager. Wel is de productiedaling per kwartaal kleiner geworden. In januari en februari van dit jaar zet dit zich voort en is de productie in beide maanden 2,7 procent lager dan een jaar eerder.

Omzet is iets hoger

In februari 2003 is de omzet 2,5 procent hoger dan in februari vorig jaar. In het binnenland is de omzet met bijna 3 procent gestegen. De buitenlandse omzet is met ruim 2 procent toegenomen.

De omzettoename is deels het gevolg van hogere afzetprijzen. Zo zijn de binnenlandse afzetprijzen 2,9 procent hoger dan een jaar eerder. De buitenlandse afzetprijzen zijn met 0,7 procent minder sterk gestegen. Gemiddeld is de totale afzetprijs 1,5 procent hoger dan in februari vorig jaar.

Bij verrekening van dit prijseffect komt het volume van de gemiddelde dagomzet uit op een plus van bijna 1 procent. Op de binnenlandse markt is het volume van de gemiddelde dagomzet nagenoeg gelijk, terwijl het op de buitenlandse markt met bijna anderhalf procent is toegenomen.

Buitenlandse orderontvangst daalt fors

De waarde van de buitenlandse orderontvangst is in februari 2003 bijna 17 procent lager dan in februari 2002. Daarentegen is die uit het binnenland juist

gestegen met 8 procent. Per saldo is de waarde van de totale orderontvangst ruim 6 procent lager dan in februari 2002.

Bedrijvigheid blijft gelijk

Uit de Conjunctuurtest van april blijkt dat de bedrijvigheid in maart van dit jaar zich op het niveau van februari heeft gestabiliseerd. Wel geven de ondernemers in de Conjunctuurtest van april aan dat de bezettingsgraad van het machinepark iets lager ligt dan in januari.

Het percentage ondernemers dat productiebelemmeringen meldt, is iets hoger geworden en bedraagt bijna 25 procent. Het merendeel van de fabrikanten die een stagnatie van de productie meldt, geeft aan dat dit een gevolg is van onvoldoende vraag.

Orderontvangst neemt af

Ten opzichte van februari is de waarde van de orderontvangst in maart afgenomen. Dit geldt voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse orderontvangst. Desondanks loopt de index van de orderpositie met ruim 1 indexpunt op tot 91,8. Toch zijn de fabrikanten wat minder te spreken over de orderpositie dan een maand eerder. Ook met de orderontvangst zijn ze niet tevreden; ze beoordelen die als verslechterd.

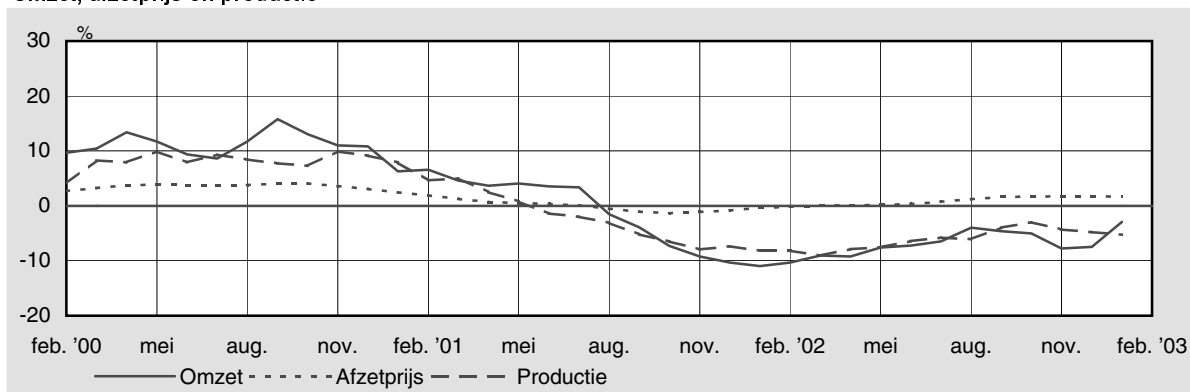
Daarnaast vindt ook nu weer per saldo 12 procent van de ondernemers de voorraad gereed product te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling. Daarentegen neemt het percentage producenten dat de productiecapaciteit te groot vindt iets af en komt per saldo uit op 11 procent.

Verder geven de ondernemers in deze branche aan dat hun concurrentiepositie in het eerste kwartaal van dit jaar nauwelijks is veranderd. Dit geldt voor de concurrentiepositie op zowel de binnenlandse als de buitenlandse markt. In januari schetsten ze een zelfde beeld over de concurrentiepositie in het laatste kwartaal van vorig jaar.

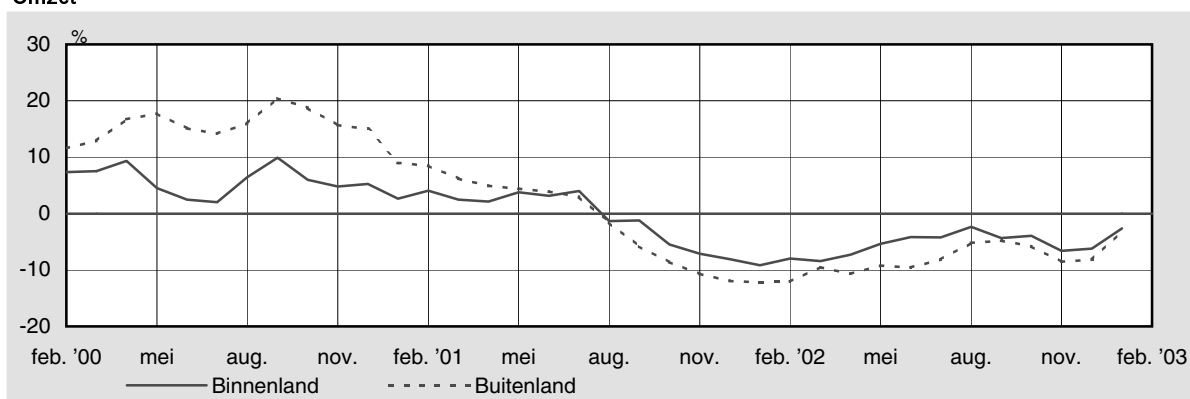
Verwachtingen

Voor het tweede kwartaal van dit jaar verwachten de ondernemers dat de buitenlandse afzet ongewijzigd zal blijven. Ook voorzien ze een stabilisatie van de bedrijvigheid, bij gelijke afzetprijzen. Verder voorziet per saldo 13 procent van de fabrikanten een daling van het aantal werknemers in het tweede kwartaal van dit jaar.

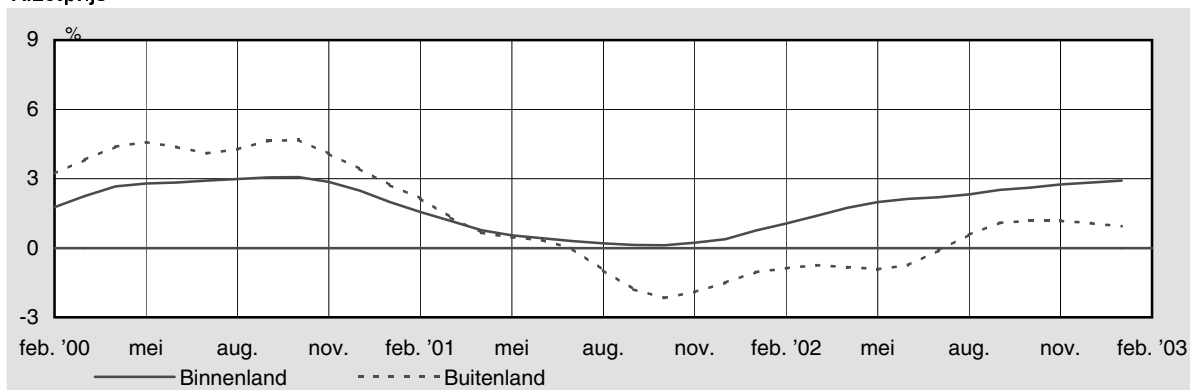
Omzet, afzetprijs en productie

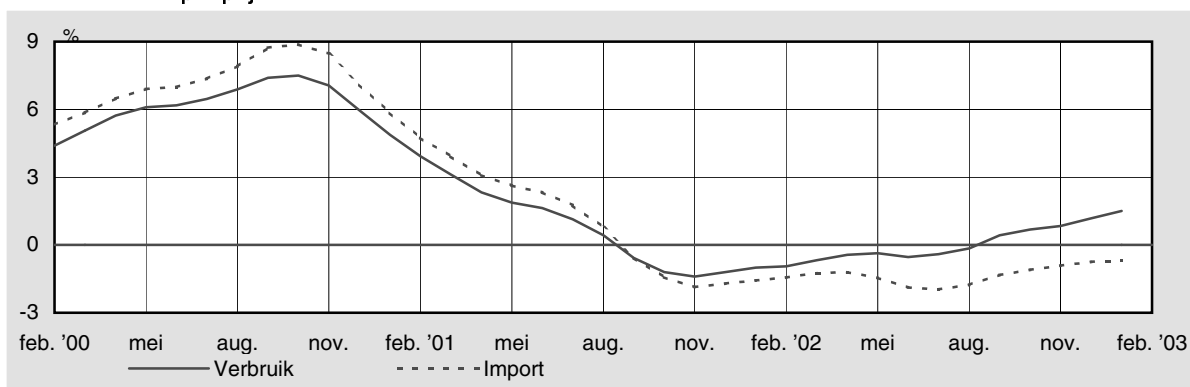
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Reingegevens: metaar-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001		2002		2002			2003		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec.	jan.	febr.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		138,8	128,3	145,6	122,7	122,8	134,2	116,6	116,7	131,8	113,4	119,6	2,5
binnenland		138,4	130,5	143,1	126,5	125,4	133,7	121,7	117,9	127,0	116,5	121,2	2,8
buitenland		139,1	126,6	147,4	120,0	120,8	134,6	112,8	115,9	135,3	111,2	118,4	2,2
Ontvangen orders (waarde)		143,7	124,5	133,5	130,4	112,8	121,3	144,0	119,1	120,2	123,5	111,7	-6,2
binnenland		143,5	126,2	129,5	136,3	114,4	120,0	147,7	119,9	114,4	125,9	129,5	8,0
buitenland		143,9	123,3	136,4	126,1	111,7	122,2	141,4	118,4	124,5	121,8	98,5	-16,8
Afzetprijs		106,0	106,8	105,4	106,2	107,2	107,3	106,0	106,2	107,2	107,8	107,9	1,5
binnenland		107,0	109,2	107,1	108,2	109,5	110,1	107,9	108,2	110,2	111,1	111,4	2,9
buitenland		105,4	105,4	104,5	105,0	105,9	105,7	104,8	105,1	105,5	106,0	105,9	0,7
Verbruiksprijs		107,8	107,6	107,3	107,0	107,8	108,2	106,8	106,9	108,1	109,0	108,9	1,8
import		108,4	106,9	107,5	107,0	106,7	106,6	106,8	107,0	106,3	106,4	106,2	-0,7
Productie (volume gemiddelde dag)		118,8	111,0	116,9	112,7	100,6	111,9	103,1	113,6	110,0	100,3	110,5	-2,7
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		118,8	111,6	121,0	111,4	108,8	115,5						-4,6
Aantal bedrijven ²⁾	1000	18,9	19,5										
Uitgesproken faillissementen	1	220	260	80	69	65	52						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20	
Energieverbruik	PJ	200	.	54	52	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtent: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie, maand- en kwartaalgegevens											
	Eenheid	jaar		maand		maand					Gemidd. laatste 12 mnd.
		2001	2002	2002		2003					
				nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.		
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-5	1	7	-4	-2	-12	7	-13	-1	
binnenlandse markt		-3	-4	-10	1	-3	-9	-7	-8	-4	
buitenlandse markt		-7	3	20	-6	0	-14	16	-15	1	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-3	1	4	-6	-6	-5	2	0	0	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		95,6	91,0	90,5	89,9	90,2	91,5	90,6	91,8	91,1	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-9	-17	-18	-20	-14	-17	-18	-22	-17	
orderpositie totaal		-5	-11	-10	-11	-13	-14	-15	-18	-11	
orderpositie buitenland		-4	-7	-6	-10	-12	-10	-9	-11	-6	
voorraden gereed product		6	8	7	8	9	9	12	12	9	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		1	6	-2	-3	-1	7	3	0	5	
verkoopprijs komende 3 maanden		2	4	4	5	6	7	3	0	3	
personeelssterkte komende 3 maanden		-8	-13	-15	-12	-13	-10	-13	-13	-12	
		jaar		kwartaal						Gemidd.	
		2001	2002	2002					2003	laatste	
				jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.	4 kw.	
Kwartaalgegevens											
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	83,0	80,7	81,5	80,2	80,3	80,6	80,0	79,3	80,1	
Productiebelemmeringen ⁴⁾											
geen	%	80	80	79	80	80	79	78	76	78	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	9	15	16	15	13	16	17	19	16	
tekort aan arbeid	%	7	2	2	1	3	2	2	2	2	
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	1	1	1	1	1	1	1	
overige belemmeringen	%	3	3	2	3	3	2	2	2	2	
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		2	10	10	13	9	9	14	11	11	
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt		0	-3	2	-2	-6	-4	1	-1	-3	
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		2	-1	-4	-2	2	0	0	2	1	
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		3	-1	-5	-1	1	0	0	-2	0	
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		-1	6	-7	14	12	4	-9	0	2	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

In februari 2003 ligt het volume van de gemiddelde dagproductie 5,8 procent lager dan in februari 2002. Dit is inmiddels de zeventiende maand op rij dat de productie lager ligt dan een jaar eerder. Het volume van de gemiddelde dagomzet is ruim 7 procent lager dan in februari 2002. De totale orderontvangsten zijn in maart flink gedaald ten opzichte van februari, vooral door een zeer forse afname van de orders uit het buitenland. De producenten blijven hierover ontevreden. Over de totale orderpositie zijn ze iets beter gestemd dan in februari. Voor het tweede kwartaal verwachten de producenten een lichte toename van de bedrijvigheid.

Productie en omzet lager

In februari 2003 ligt het volume van de gemiddelde dagproductie van de hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 5,8 procent lager dan in februari 2002. De branche produceert inmiddels al zeventien maanden op rij minder dan een jaar eerder. Ook de omzet ligt bijna 6 procent lager dan in februari 2002. Na correctie voor een gemiddelde prijsstijging van 1,7 procent is het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 7 procent lager. Daarbij neemt de omzet op de buitenlandse markt met een daling van 5 procent minder af dan in het binnenland, waar de daling meer dan 9 procent bedraagt.

Orderontvangsten dalen flink

Volgens de Conjunctuurtest van april 2003 zijn de totale orderontvangsten van februari op maart flink gedaald. Vooral de buitenlandse orderontvangsten zijn zeer fors afgenomen. Verder is de bedrijvigheid in maart licht toegenomen. Door de licht gestegen bedrijvigheid en de afgenomen orderontvangsten, is de index van de orderpositie verder gedaald naar 93,7.

Producenten blijven ontevreden

Vergeleken met februari zijn de producenten aanhoudend ontevreden over de orderontvangsten in maart. Over de totale orderpositie zijn ze iets beter gestemd. Gelet op de verwachte afzetontwikkeling vindt per saldo één op de tien ondernemers de voorraad gereed product te groot.

Productiecapaciteit en bezettingsgraad wijzigen niet

De bezettingsgraad van het machinepark en de productiecapaciteit zijn in maart ongewijzigd gebleven ten opzichte december 2002. Ook het aantal ondernemers dat belemmeringen in de productie meldt, blijft met 31 procent hetzelfde. Bijna alle productiebelemmeringen hebben te maken met een vraagtekort op de afzetmarkt.

Bouwmaterialenindustrie

De totale orderontvangsten zijn in maart 2003 niet veranderd ten opzichte van februari. Terwijl de binnenlandse orders licht stijgen, nemen de buitenland-

se orders juist af. De index van de orderpositie is met een stijging van 2 punten fors verbeterd. Ook de bedrijvigheid is van februari op maart flink toegenomen. Al met al zijn de ondernemers over de orderontvangsten en de orderpositie minder pessimistisch dan in februari. Gelet op de verwachte afzetontwikkeling vindt per saldo een kwart van de ondernemers de voorraad gereed product te groot. Voor het tweede kwartaal van 2003 gaan de ondernemers uit van een onveranderde bedrijvigheid bij licht dalende afzetprijzen. Per saldo verwacht 22 procent van de ondernemers een inkrimping van het personeelsbestand.

Timmerindustrie

In maart zijn de totale orderontvangsten fors afgenomen ten opzichte van februari. Vooral de buitenlandse orderontvangsten zijn zeer sterk gedaald. De bedrijvigheid is daarentegen toegenomen. Toch blijft de index van de orderpositie ongewijzigd. Over deze orderpositie is het pessimisme iets afgenomen, maar over de orderontvangsten oordelen de ondernemers onveranderd negatief. Voor het tweede kwartaal verwachten de ondernemers een forse toename van de bedrijvigheid bij dalende afzetprijzen. Per saldo voorziet bijna een kwart van de ondernemers een afname van het aantal werknemers.

Meubelindustrie

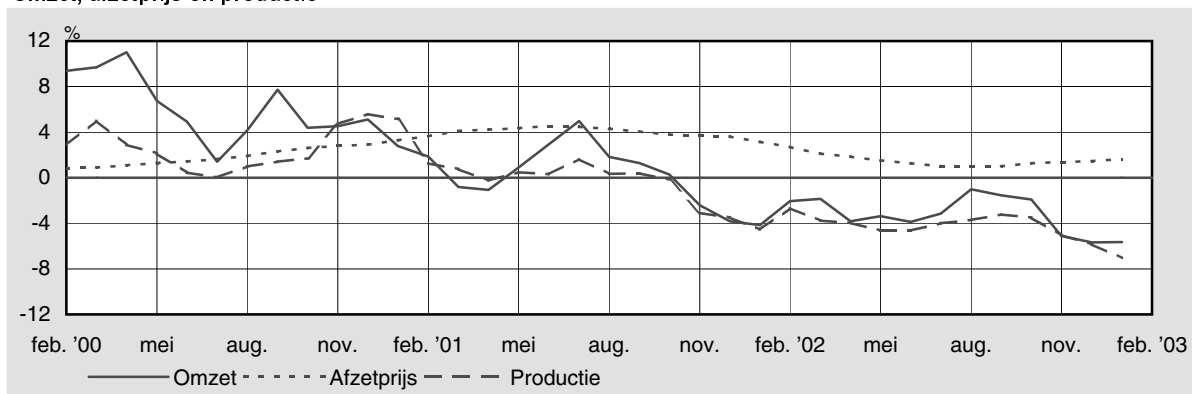
De orderontvangsten, zowel uit het binnen- als het buitenland, zijn zeer sterk gedaald. Ook de index van de orderpositie is in maart fors verslechterd en daalt van 106,1 naar 103,8. De bedrijvigheid is slechts licht afgenomen. De ondernemers zijn iets minder pessimistisch over de totale orderpositie. Over de orderontvangsten oordelen ze negatiever dan in februari.

Voor het tweede kwartaal verwachten de ondernemers geen wijziging in de bedrijvigheid en afzetprijzen. Per saldo voorziet bijna één op de drie producenten een afname van het aantal werknemers.

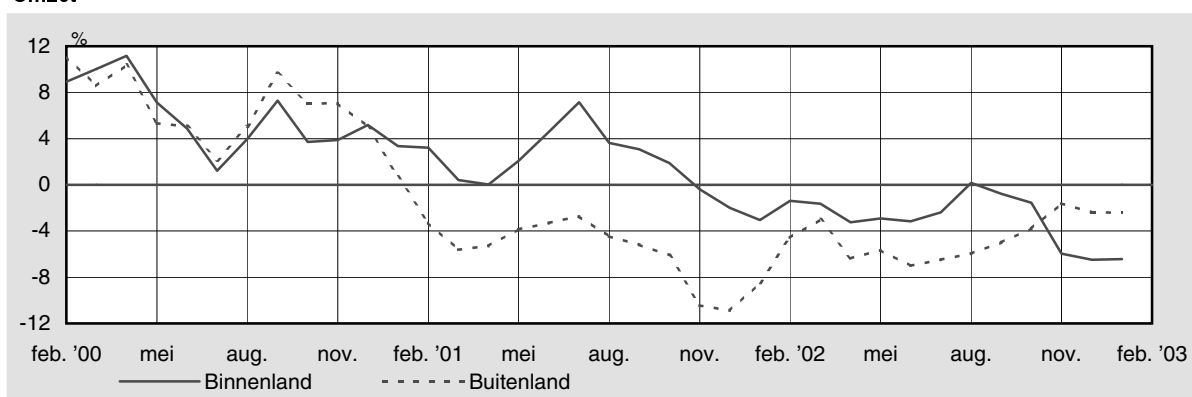
Verwachtingen

Voor het tweede kwartaal verwachten de ondernemers in de hout-, bouwmaterialen- en overige industrie een lichte toename van de bedrijvigheid bij gelijke verkoopprijzen. Per saldo voorziet ruim een kwart van de ondernemers een inkrimping van het personeelsbestand.

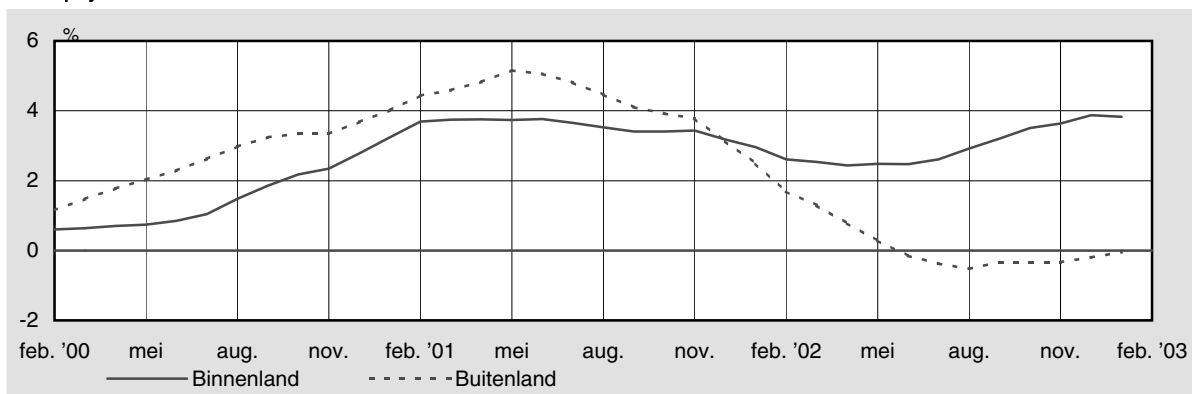
Omzet, afzetprijs en productie

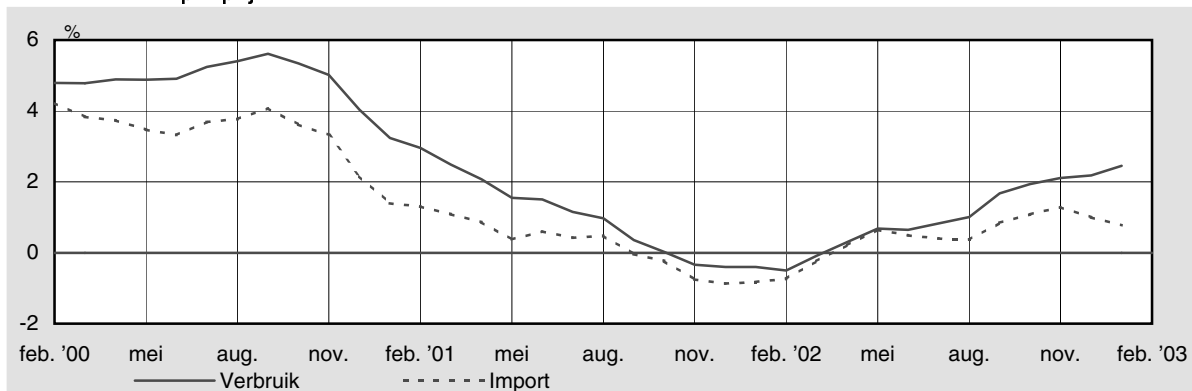
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Rekeninggevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001		2002		2002			2003		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	dec.	jan.	febr.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		132,6	128,7	137,2	125,9	121,3	130,6	115,1	124,6	101,8	111,2	117,3	-5,9
binnenland		139,9	136,3	146,6	132,6	127,7	138,4	119,8	131,1	107,1	115,5	123,2	-6,0
buitenland		109,1	104,1	107,1	104,6	100,2	105,1	100,0	103,7	84,5	96,9	98,3	-5,2
Afzetprijs		109,2	110,8	109,9	110,3	110,8	111,5	110,3	110,4	111,6	112,4	112,3	1,7
binnenland		110,2	113,4	111,0	112,3	113,6	115,1	112,3	112,4	115,4	116,8	116,5	3,6
buitenland		108,4	108,7	109,0	108,7	108,6	108,6	108,7	108,9	108,6	109,0	108,9	0,1
Verbruiksprijs		108,8	109,7	108,5	108,7	110,0	110,7	108,6	108,6	110,7	111,5	111,7	2,8
import		105,8	106,3	105,4	105,6	106,4	106,7	105,4	105,6	106,6	106,0	106,1	0,5
Productie (volume gemiddelde dag)		114,4	109,7	117,3	107,5	101,6	111,4	98,2	109,6	99,7	92,6	103,3	-5,8
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	110,9	118,0	110,7	104,7	111,5						-5,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,4	10,5										
Uitgesproken faillissementen	1	82	111	20	27	31	28						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	20	20	22	20	
Energieverbruik	PJ	42	.	11	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie: maand- en kwartaalgegevens

	Eenheid	jaar		maand		Gemidd.				
	²⁾	2001	2002	2002		2003		laatste		
				nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	12 mnd.
Maandgegevens										
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-3	-4	13	-13	-8	-2	-7	-19	-6
binnenlandse markt		-3	-1	9	-11	-10	-10	-2	-14	-3
buitenlandse markt		-5	-14	20	-22	-3	24	-27	-26	-12
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		1	-3	-3	-7	-23	-27	1	4	-6
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		96,9	92,8	92,6	92,9	94,4	94,7	94,1	93,7	93,3
Beoordeling: ³⁾										
orderontvangst		-18	-31	-18	-28	-38	-36	-34	-34	-32
orderpositie totaal		-14	-25	-19	-28	-39	-33	-34	-28	-28
orderpositie buitenland		-33	-27	-30	-32	-39	-24	-30	-37	-29
voorraden gereed product		12	7	8	4	4	9	12	10	7
Verwachting: ³⁾										
bedrijvigheid komende 3 maanden		5	5	1	-15	-2	8	18	6	3
verkoopprijs komende 3 maanden		16	10	13	20	13	2	-2	-3	6
personeelssterkte komende 3 maanden		-6	-26	-24	-35	-29	-21	-19	-26	-26
		jaar		kwartaal				Gemidd.		
		2001	2002	2002		2003		laatste		
				jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	apr.	4 kw.
Kwartaalgegevens										
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	84,6	80,6	81,1	80,8	80,9	79,6	77,1	77,1	78,7
Productiebelemmeringen ⁴⁾										
geen	%	76	66	72	66	64	63	69	69	66
stagnatie als gevolg van										
onvoldoende vraag	%	11	29	24	28	32	33	30	29	31
tekort aan arbeid	%	10	2	2	3	1	1	0	0	1
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	1	0	1	1	0	2	1
overige belemmeringen	%	3	2	1	3	2	2	1	0	1
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		3	18	14	19	19	21	19	20	20
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden										
binnenlandse markt		3	-4	-5	-4	-1	-6	-3	-3	-3
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-4	-3	-6	-13	6	0	-11	-5	-3
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		-3	-6	-5	-8	-1	-8	-8	6	-3
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		8	2	17	-2	-15	6	15	-7	0

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen regelmatig één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Branche uitgebreid: de grafische Industrie	Frank Bongers	maart 2003
De sociale werkvoorziening in 2000	Margot de Bontridder	december 2002
Het world wide web in de industrie 1995-2002	Kees van den Berg Masja van Bommel	juli 2002
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2000 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederens	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industriële producten". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2002	3 ^e kw	februari 2003
	2 ^e kw	februari 2003
	1 ^e kw	november 2002
2001	jaar	juli 2002
	jaar	februari 2003
	4 ^e kw	september 2002
	3 ^e kw	februari 2003
	2 ^e kw	februari 2003
	1 ^e kw	november 2002
2000	jaar	juli 2002
	jaar	februari 2003
	4 ^e kw	september 2002
	3 ^e kw	juni 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
1999	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1998	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	juni 2000
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht. E-mail: infoservice@cbs.nl.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de vorige maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedraagt momenteel ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

Onze concurrentiepositie³ in het afgelopen kwartaal is op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Vervolg:

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Het gemiddelde productieniveau zal in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal dit kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in de komende drie maanden naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan. Het producentenvertrouwen kan variëren tussen -10 en 10.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van

iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inklaring in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen,

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continuïteitsproblemen. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetaleenindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 72,25 per jaar.

ISSN 0166-9680.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 333 blz., € 13,90.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 284 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300.

De digitale economie 2002

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 237 blz., € 15,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 292 blz. € 41,50. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489.

De Nederlandse conjunctuur

Op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens wordt een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, 34,85 per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 100 blz., € 112,25 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 112,25 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 94,80 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar. € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.